SLOVO

ČASOPIS GRÉCKOKATOLÍCKEJ CIRKVI

ROK VÝROČÍ PREŠOVSKEJ ARCHIEPARCHIE 1818 • 1968 • 2008 • 2018

4

25. február 2018

Desať rokov gréckokatolíckej metropolie

NA TÉMU
Príprava na stretnutie P18 O2H dôverovať

ROZHOVOR
s hollywoodskym hercom Samom Worthingtonom

RODINA
Morálny kompas – spoločenský zákon verzus morálka

Maďarská gréckokatolícka cirkev

Ján Krupa
foto: avasgorkat.hu; 2.bp.blogspot.com

Zakladajúcim aktom Maďarskej gréckokatolíckej cirkvi bolo kánonické zriadenie Hajdúdorožskej eparchie v roku 1912. Bula Pia X. *Christifideles Graeci* korunovala úspechom desaťročia trvajúci zápas maďarských gréckokatolíkov, ktorí žili v ruténskych a rumunských eparchiách Uhorského kráľovstva.

Tri teórie

Pôvod maďarských gréckokatolíckych komunít je predmetom živých diskusií. V 19. storočí, keď sa začalo hnutie za maďarskú eparchiu a maďarčinu v liturgii, prevládlo medzi Maďarmi pevné presvedčenie, že ich komunity pochádzajú od Maďarov z 9. – 10. storočia, ktorí prijali východné kresťanstvo. Niektorí sa však domnievali, že predkami maďarských gréckokatolíkov boli Maďari latinského obradu v severovýchodnom Uhorsku, ktorí sa počas protestantskej reformácie, keď zostali bez katolíckych kňazov, pripojili k pravoslávnym komunitám a po cirkevných úniách v 17. storočí sa stali gréckokatolíkmi. Proti týmto hypotézam sa uvádza téza, rozšírená a obľúbená medzi slovanskými a rumunskými gréckokatolíkmi, že katolícki Maďari byzantského obradu sú jednoducho Rumuni, Rusíni, Slováci a Srbi, ktorí sa stali Maďarmi v dlhom a komplikovanom procese kultúrnej a jazykovej asimilácie.

Historický výskum, ktorý je povolaný rozhodnúť medzi rozličnými teóriami, naráža na problém nedostatku prameňov, ktoré by mohli podať presné informácie o etnickej príslušnosti dotyčných komunít.

V každom prípade, v roku 1912 cisár František Jozef založil Hajdúdorožskú eparchiu pre maďarské farnosti byzantského obradu. Apoštolská stolica dala novej eparchii 162 maďarských farností, ktoré vyňala z eparchií Mukačevo (70), Prešov (8), Făgăraș (35), Oradea (44), Gherla (4) a jednu (v Budapešti) z latinskej Ostrihomskej arcidiecézy.

Miškovecký apoštolský exarchát

Po rozpade Rakúsko-Uhorska stratila Hajdúdorožská eparchia 79 farností. Dnes ich má 42. Na území Maďarska sa ocitlo 21 farností Prešovskej eparchie a jedna farnosť Mukačevskej eparchie, pre ktoré Pius XI. zriadil v roku 1924 Miškovecký apoštolský exarchát. Po smrti prvého exarchu (1945) ho mohol spravovať hajdúdorožský eparcha, lebo tieto farnosti sa pomaďarčili. V roku 1980 Ján Pavol II. rozšíril jurisdikciu hajdúdorožského eparchu na celé Maďarsko. V marci 2011 Benedikt XVI. vymenoval za miškoveckého exarchu Atanáza Orosza z mníšskej komunity v Dámóci.

Metropolitná cirkev

V marci 2015 Svätý Otec František zreorganizoval Maďarskú gréckokatolícku cirkev a povýšil ju na metropolitnú cirkev *sui iuris*.

Hajdúdorožská eparchia sa stala metropolitným arcibiskupstvom so sídlom v Debrecíne. Jej prvým arcibiskupom metropolitom je Péter Fülöp Kocsis (* 1963) z mníšskej komunity v Dámóci, ktorý bol od roku 2008 hajdúdorožským eparchiálnym biskupom.

Miškovecký apoštolský exarchát bol povýšený na eparchiu v sufragánnom vzťahu k Hajdúdorogu. Prvým eparchiálnym biskupom pre 62 farností je Atanáz Orosz (* 1960), ktorý bol od roku 2011 miškoveckým exarchom.

Svätý Otec František zriadil Nyíregyházsku eparchiu s územím vyčleneným z Hajdúdorožskej eparchie. Novozriadenú eparchiu s 84 farnosťami, ktorá je v sufragánnom vzťahu k Hajdúdorogu, spravuje od októbra 2015 v pozícii apoštolského administrátora *sede vacante* Ábel Szocska (* 1972) z baziliánskeho Rádu sv. Jozafáta.

Maďarská gréckokatolícka cirkev má 243 kňazov a 262 484 veriacich. Kňazský dorast sa vzdeláva na Gréckokatolíckej teologickej vysokej škole sv. Atanáza v Nyíregyháze.

(zdroj: *Oriente Cattolico 2018*)

Chrám a baziliánsky monastier v Máriapoči

Z OBSAHU

5 **Dedičstvo Pastiera**
slovo Svätého Otca

6 **Vďaka za desať rokov metropolie**

8 **Čím sa odvďačíme...?**
homília kard. S. Dziwisza

15 **Jozef Gaganec (1793 – 1875)**
historické osobnosti

16 **Boh v chatrči**
rozhovor s hercom Samom Worthnigtonom

18 **Tajomný mních**

19 **Keď pacient nesúhlasí**
slovo o bioetike

20 **Morálny kompas**
katechéza venovaná rodine

23 **Zvelebujte Pána všetky národy**
biblická katechéza

24 **Ikony Bohorodičky**
zamyslenie nad ikonou

25 **Čitateľská duša**
príbeh

28 **Slovo deťom**

SLOVO

oficiálny časopis
Gréckokatolíckej cirkvi na Slovensku
www.casopisslovo.sk
Ročník 50. Periodicita vydávania: dvojtýždenník.
Adresa redakcie: SLOVO, Hlavná 3, 080 01 Prešov,
tel.: 051/756 26 42, 0911 711 263.
Číslo účtu: SK45 0200 0000 0032 1020 6959
SWIFT KÓD: SUBASKBX, KS: 0558, ŠS: 2018, VS: vaše PSČ.
Vydavatelia: Gréckokatolícke arcibiskupstvo Prešov, Hlavná 1, 081 35 Prešov, IČO 00179205.
Petra, n. o., Hlavná 1, 080 01 Prešov, IČO 37886622.
Cirkevné schválenie:
Gréckokatolícke biskupstvo v Prešove, č.j. 3317/99.
Šéfredaktor:
ThLic. Juraj Gradoš, PhD. (sefredaktor@casopisslovo.sk)
Výkonný redaktor:
Mgr. Drahomíra Kolesárová (redakcia@casopisslovo.sk)
Redaktori:
ThLic. Jaroslav Girovský (spravodajstvo@casopisslovo.sk)
PaedDr. Helena Krenická (inzercia@casopisslovo.sk)
Martin Grošík (distribucia@casopisslovo.sk)
Jazyková úprava:
PhDr. Adriana Matoľáková, PhD. (adriana.matolakova@gmail.com)
Cenzori: PaedDr. František Dancák,
ThDr. Miroslav Dancák, PhD., ThDr. Milan Kuzmiak, PhD.
Redakčná rada:
Mgr. Petra Jakubová, Mgr. Ján Hreško, PaedDr. František Dancák, Miroslav Dargaj, Mgr. Daniel Dzurovčin, Mgr. Stanislav Gábor, ThLic. Juraj Gradoš, PhD., doc. ThDr. Michal Hospodár, PhD., PhDr. Valéria Juríčková, PhD., doc. ThDr. PaedDr. Ing. Gabriel Paľa, PhD.

Redakcia si vyhradzuje právo na úpravu príspevkov. Nevyžiadané rukopisy a fotografie nevraciame. Neoznačené snímky pochádzajú od autora článku. Neoznačené správy sú zo servisu TK KBS. Za obsah inzerátov neručíme. Účelom právnej poradne nie je poskytovanie právnych služieb v zmysle zákona o advokácii, ale iba poskytnutie informácií k problematike obsiahnutej v konkrétnych otázkach. Obsah poskytnutých informácií je pritom plne závislý od obsahu položených otázok.

Tlač a distribúcia: Alfaprint, Martin.
ISSN 1335-7492. EV 182/08.
Uzávierka pre číslo 7/2018: 12.03.2018
Titulná strana: Oslavy metropolie v Ľutine 4. februára 2018 (foto: Mária Žarnayová)

BOŽIA prítomnosť

Je zaujímavé, že človek potrebuje Boha najmä vtedy, keď mu je zle. Vtedy za ním uteká, chce sa skryť v jeho ochrane či hľadá jeho pomoc. Málokedy si na Boha spomenie v čase, keď sa mu darí, keď všetko ide, ako má. Vtedy trpí ilúziou, že je to vďaka nemu, že on je pôvodcom svojho šťastia. Ak sa pozrieme na svoje deti, tak vidíme rovnaké správanie. Ak niečo nevedia zvládnuť, keď sú choré, keď sa cítia ohrozené, vtedy vyhľadávajú rodiča, aby im pomohol, ochránil ich. A je jedno, koľko majú rokov. Ak sa im v živote darí, často zabudnú na toho, kto je v skutočnosti pôvodcom ich šťastia, na rodiča. Veď on ich vychoval, on im zabezpečil vzdelanie, naučil ich pracovať, byť zodpovednými a neraz sa uskromnil, aby im umožnil lepší štart v živote.

Aj v živote našej Gréckokatolíckej cirkvi sme najviac vydávali svedectvo modlitby a potreby Božej pomoci práve v časoch, keď sa „nám nedarilo". Či to už boli roky v dávnej minulosti, počas ktorých boli naši veriaci i kňazi v nerovnom postavení s katolíckym klérom, alebo obdobie v časoch budovania socializmu, keď bola naša cirkev priamo či nepriamo utláčaná a prenasledovaná. Vtedy tí, ktorí žili s Bohom, jasne vnímali, že bez neho nedokážu nič. A tak hľadali jeho pomoc, jeho múdrosť, jeho slovo všade, kde to bolo možné.

V týchto časoch sa znovu vraciame k Bohu, vnímame potrebu jeho pomoci. Kým v minulosti to bola nesloboda, dnes je to zasa sloboda bez zodpovednosti a často i materiálny nedostatok, i keď väčšina ľudstva sa má horšie ako my. On nám otvorí oči, aby sme videli nielen cestu, ako sa dostať z tejto svojej mizérie, ale i potreby bratov a sestier. Otvorí nám uši, aby sme nielen počuli jeho slovo, ale mu aj porozumeli, a tak mohli naslúchať slovám ostatných bez toho, aby nám ublížili. Rozviaže nám jazyk, aby sme nehovorili prázdne reči, ale aby sme hovorili druhým pravdu, ktorú sme poznali na sebe – že sme Božie milované deti. A nakoniec nám oživí ruky a nohy, aby sme boli skutočne slobodnými a mohli v plnosti byť tým, kým v skutočnosti sme.

Boh dal silu našim predkom vystierať ruku priateľstva k tým, ktorí ich po nej bili. Robili to, lebo Ježiš vo svojej veľkňazskej modlitbe prosil Otca: „Aby všetci boli jedno..." (Jn 17, 21a) Túžili po tejto jednote a neskoršie generácie za ňu kládli svoje životy. Nerobili to sami od seba, ale robila to Božia moc v nich. Táto sila pochádzala z toho, že v nich bol Ježiš a v ňom Otec. A tak svet mohol spoznať a uvidieť pravdu o Bohu.

Dnes by sme sa mali z tejto skúsenosti našich predkov poučiť a osvojiť si ich múdrosť. Mali by sme sa spájať, vytvárať jednotu v Ježišovi. Naše eparchie by mali byť ako údy jedného tela. A podobne i naše rodiny vzhľadom na farnosť. Mali by sme sa sýtiť ním, aby bol v nás. Sýtiť sa Ježišom v Eucharistii i Božom slove. Keď to urobíme, naši predkovia v nebi zaplesajú, lebo uvidia ovocie obety svojich životov. Uvidia jednotu, ktorú vytvárame napriek tomu, že sme rozdielni. Napriek tomu, že sme sa v minulosti mnohonásobne navzájom zraňovali. Potom oslavy roka výročí v celej našej cirkvi budú mať nielen spomienkový charakter, ale budú manifestom vďaky Bohu za jednotu, ktorú v nás vytvára. Jednotu, ku ktorej sme dejinami povolaní. Jednotu, na ktorú môžeme povedať v slobode i nie. Ale ja verím, že ak naši predkovia dokázali Bohu povedať svoje áno, dnes ho povieme i my.

ThLic. Juraj Gradoš, PhD., šéfredaktor

■ **Za nového pomocného biskupa Pražskej arcidiecézy vymenoval 23. januára Svätý Otec František Mons. Zdeňka Wasserbauera, doterajšieho generálneho vikára arcidiecézy.** Na 112. plenárnom zasadnutí Českej biskupskej konferencie to oznámil apoštolský nuncius v ČR Mons. Giuseppe Leanza. Wasserbauer dostane ako pomocný biskup titul biskupa albánskeho Bodridu. (TS ČBK)

■ **Na Pápežskom teologickom inštitúte Jána Pavla II. pre vedy o manželstve a rodine bola 25. januára otvorená nová katedra nazvaná *Gaudium et spes*.** Stalo sa to presne 59 rokov po tom, čo pápež sv. Ján XXIII ohlásil rozhodnutie zvolať Druhý vatikánsky koncil, na čo upozornil aj Svätý Otec František v pozdravnom posolstve veľkému kancelárovi inštitútu Mons. Vincenzovi Pagliovi. (RV)

■ **Pred 9. svetovým stretnutím rodín, ktoré bude v auguste hostiť Dublin, predstavili 26. januára v Ríme projekt prípravných katechéz.** Prefekt Dikastéria pre laikov, rodinu a život kardinál Kevin Farrell sa v tlačovom stredisku Svätej stolice stretol s novinármi, aby im priblížil ponuku určenú najširšiemu okruhu záujemcov. Sedem katechéz je postavených na úryvku evanjelia o stratení dvanásťročného Ježiša a o jeho nájdení v chráme (Lk 2, 41 – 52).

■ **V tlačovom stredisku Svätej stolice predstavili 29. januára apoštolskú konštitúciu Svätého Otca Františka *Veritatis gaudium* o cirkevných univerzitách a fakultách.** Svätý Otec týmto dokumentom aktualizuje doterajšiu normatívu a pozýva k odvážnej obnove cirkevných štúdií, ktorých cieľom má byť príprava ľudí pre takú Cirkev, „ktorá ochotne vychádza von“ a je upriamená na misionárske poslanie. (RV)

■ **Svätý Otec František prijal 29. januára na osobitnej audiencii štvorčlennú skupinu Konferencie biskupov Ruskej federácie, ktorí boli v Ríme na návšteve *ad limina apostolorum*.** Počas dvojhodinovej konverzácie Svätý Otec podľa slov moskovského arcibiskupa Mons. Paola Pezziho kládol na srdce biskupom, aby boli nablízku Božiemu ľudu. Pezzi sa vyjadril, že katolícka komunita v Rusku prežíva „obdobie veľkej nádeje, veľkej obnovy“. V spolupráci s miestnou Pravoslávnou cirkvou sa angažuje na obranu života, v prospech rodiny a na pomoc ľuďom dostať sa zo závislostí. Zároveň povedal, že od chvíle stretnutia Svätého Otca s patriarchom Moskvy a celej Rusi Kirillom na Kube pred dvoma rokmi sa zintenzívňuje efektívna spolupráca v oblasti spoločného svedectva. (RV)

Svätý Otec František navštívil ukrajinskú komunitu v Bazilike svätej Múdrosti v Ríme

V nedeľu 28. januára sa Svätý Otec František stretol s ukrajinskou gréckokatolíckou komunitou v Ríme. Pred Bazilikou svätej Múdrosti (Hagia Sofia) ho privítalo okolo štyritisíc ukrajinských veriacich na čele s kyjevsko-haličským vyšším arcibiskupom Sviatoslavom Ševčukom, ktorý je hlavou Ukrajinskej gréckokatolíckej cirkvi.

Svätý Otec František vo svojom príhovore pripomenul tri významné osobnosti Ukrajinskej gréckokatolíckej cirkvi: kardinála Josifa Slipého, ktorý sa zaslúžil o stavbu Baziliky svätej Múdrosti v Ríme, saleziána a tajného biskupa Stepana Čmiľa, ktorý je pochovaný v podzemí baziliky, a ako Svätý Otec uviedol, práve skrze tohto biskupa spoznal krásu východnej cirkvi, keď sa zúčastňoval na jeho liturgiách. A napokon spomenul aj kardinála Ľubomíra Huzara, bývalú hlavu Ukrajinskej gréckokatolíckej cirkvi.

Baziliku svätej Múdrosti pravidelne navštevuje okolo päťtisíc ukrajinských veriacich, pričom celkový počet ukrajinských občanov dlhodobejšie pracujúcich v Taliansku je okolo dvestotisíc. Väčšinou sú to ženy, ktoré v odlúčenosti od vlastných rodín zarábajú ako pomocníčky v domácnosti a opatrovateľky starých ľudí, aby uživili zvyšok rodiny na Ukrajine. Svätý Otec František pri svojej návšteve pamätal aj na tieto ženy, ktoré sú podľa jeho slov „apoštolkami charity a viery“.

Svätý Otec všetkých ubezpečil o svojej modlitbe za mier a pokoj na Ukrajine. Prítomným sa zdôveril, že jedna z vecí, ktorú si nechal po svojom zvolení za pápeža poslať z Buenos Aires, bola malá ikona Bohorodičky – Matky nežnosti: „Skôr, ako idem spať, pobozkám Matku nežnosti, ktorú mi daroval váš vyšší arcibiskup, a ráno ju tiež pozdravím. Takto sa dá povedať, že začínam aj končím deň po ukrajinsky.“

Arcibiskup Sviatoslav uviedol, že stretnutie Svätého Otca s ukrajinskými migrantmi je znakom jeho pastierskej starostlivosti a prejavom solidarity s ukrajinským národom. (RV)

Na hlavnej železničnej stanici Rakúska posvätili ikonu Bohorodičky

Na hlavnej viedenskej železničnej stanici sa 31. januára uskutočnila posviacka novej ikony Smolenskej Presvätej Bohorodičky. Posviacku vykonali metropolita Pravoslávnej cirkvi Konštantínopolského patriarchátu Arseny Kardamakis, pomocný biskup Viedenskej arcidiecézy Franz Charles a otec Yurii Kolasa, protosynkel pre katolíkov východného obradu v Rakúsku. Na posviacke sa zúčastnili veriaci Pravoslávnej cirkvi aj oboch obradov Katolíckej cirkvi.

Ikonu Bohorodičky zvanej *hodigitria*, teda *ukazujúca cestu*, napísala Iryna Lyko-Kolasová, manželka protosynkela Yuriho Kolasu. Motív bol vybraný so zámerom ponúknuť cestujúcim, ktorí prechádzajú hlavnou stanicou Rakúska, príležitosť na stretnutie s tou, ktorá ukazuje cestu k Bohu.

Po posviacke nasledovala spoločná modlitba Akatistu k Presvätej Bohorodičke v duchu skutočného ekumenizmu, ktorý vo svojom príhovore obzvlášť zdôraznil protosynkel Yurii Kolasa. (news.ugcc.ua; foto: G. Pulling)

Svätý Otec František 28. januára 2018 v Bazilike svätej Múdrosti v Ríme

DEDIČSTVO Pastiera

Marek Baran
foto: vaticannews.va

Nežnosť a blízkosť Pastiera

V homílii sa Svätý Otec František zameral na dve udalosti z evanjelia. Hovorí o uzdravení ženy trpiacej krvotokom a o vzkriesení dvanásťročnej dcéry predstaveného synagógy: „Tieto udalosti sú vhodné viac na kontemplovanie duchovným zrakom než na rozumové analyzovanie, pretože ukazujú, aký bol bežný deň v živote Ježiša. Môžu tak poslúžiť ako vzor, aký by mal byť aj deň duchovných pastierov, biskupov alebo kňazov. Evanjelista opakovane zachytáva Ježiša či už uprostred veľkého zástupu, ktorý ho nasleduje, alebo pozdĺž cesty, prípadne pri pobreží. Sú to ľudia, o ktorých Ježiš prejavuje starostlivý záujem. Takto to sľúbil Boh – že bude sprevádzať svoj ľud a bude stáť v jeho strede. Ježiš si neotvára kanceláriu duchovného poradenstva s oznamom: ‚Prorok prijíma v pondelok, stredu, piatok od tretej do šiestej. Vstupenka stojí toľko a toľko alebo ak chcete, môžete dať dobrovoľný príspevok.' Nie, Ježiš takéto niečo nerobí. Ani si neotvára lekársku ambulanciu s oznamom: ‚Chorí nech prídu v ten a ten deň, a budú uzdravení.' Ježiš prichádza priamo medzi ľudí. Toto je príklad pastiera, ktorý nám Ježiš predkladá. Ježiš rád vychádza v ústrety ľuďom v problémoch, keď ho o to prosia. Ale dnešné evanjelium tiež učí, že v zástupe je Ježiš tlačený všetkými okolo a dotknutý. Minimálne päťkrát sa objaví toto slovo na stránkach Markovho evanjelia. Takto dnes koná aj ľud počas pastoračných návštev, a to s úmyslom načerpať milosť, čo duchovný pastier aj cíti. Ježiš sa nikdy nestiahol dozadu, naopak platí aj hanbou a posmechom za to, že vykoná dobro. Toto sú stopy Ježišovho konania vo svete. Postoje skutočného pastiera. Pastier je pomazaný olejom v deň svojej vysviacky: kňazskej a biskupskej. Ale skutočný olej, ten vnútorný, je olej blízkosti a nežnosti. Pastierovi, ktorý nevie byť blízkym, niečo chýba. Možno je vlastníkom územia, ale nie je pastierom. Pastier, ktorému chýba nežnosť, bude prísnym, takým, ktorý palicuje ovce. Blízkosť a nežnosť, vidíme to tu, taký bol Ježiš. Aj duchovný pastier, tak ako Ježiš, končí svoj deň unavený, ustatý z konania dobra. A ak jeho postoj bude taký, ľud pocíti živú prítomnosť Boha. Dnes môžeme pri svätej omši prosiť za našich pastierov, aby im Pán dal milosť kráčať s ľudom, byť medzi ľudom s veľkou nežnosťou a veľmi blízko. A ak ľud nájde svojho pastiera, má ten výnimočný pocit, ktorý sa cíti len v prítomnosti Boha – a tak sa končí úryvok evanjelia: ‚I stŕpli od veľkého úžasu.' Je to úžas z cítenia blízkosti a nežnosti Boha v pastierovi." (úryvok homílie z 30. januára 2018)

> „Radosť kresťana sa nedá kúpiť,
> pochádza z viery
> a zo stretnutia s Ježišom Kristom,
> ktorý je dôvodom nášho šťastia."
> (*twitter* Svätého Otca Františka
> z 26. januára 2018)
>
> „Viera, ktorá nás neuvádza do krízy,
> je vierou v kríze;
> viera, ktorá nám nedáva rásť,
> je vierou, ktorá potrebuje vzrásť."
> (*twitter* Svätého Otca Františka
> z 1. februára 2018)

Smrť je skutočnosťou

Svätý Otec vo svojej rannej homílii povzbudil prítomných vyprosovať si milosť zmyslu pre čas, aby sme nezostali uväznení v prítomnej chvíli uzavretej do seba. Povedal: „Nie sme ani veční, ani prchaví: sme muži a ženy na ceste v čase. V čase, ktorý má začiatok a ktorý má koniec. Smrť je skutočnosťou, ktorá sa týka všetkých – či už je to skôr, alebo neskôr, vždy príde. Je tu teda to pokušenie chvíľkovosti, ktoré sa zmocní života a vedie ťa k blúdeniu v tomto egoistickom labyrinte prítomného momentu bez budúcnosti, vždy tam a naspäť, tam a späť. Nie je tak? Naša cesta sa končí smrťou, všetci to vieme. Preto sa Cirkev vždy snažila viesť k reflexii o tomto našom konci: o smrti. Nie som pán času – pomôže nám opakovať si túto pravdu, lebo nás to zachraňuje od ilúzie okamihu – čiže od toho, aby sme brali život ako nejakú reťaz pozostávajúcu z momentov, ktorá nemá zmysel. Som na ceste a musím hľadieť vpred, ale musím zároveň zvážiť, že smrť je dedičstvom, ktoré zanechám, nie tým materiálnym, ale dedičstvom svedectva. A musíme si klásť otázku, aké by bolo to dedičstvo, ak by si ma Boh povolal dnes. Aké dedičstvo zanechám ako svedectvo života? Je to dobrá otázka, ktorú by sme si mali položiť, a takto sa pripraviť, lebo sa to týka nás všetkých, nikto z nás tu nezostane ako relikvia. Nie, všetci pôjdeme touto cestou. A nakoniec, smrť sa týka pamäti, bude rozpomenutím sa. Môžeme si preto v mysli urobiť akúsi rozpomienku v predstihu, predstaviť si prítomnú chvíľu v spätnom pohľade momentu našej smrti, a tak vnímať v správnom svetle význam našich skutkov. Keď budem umierať, čo by sa mi páčilo, že by som sa tak mal zachovať dnes, v tomto rozhodovaní, ktoré je na mne dnes, v dnešnom spôsobe života? Je to určité rozpamätanie sa v predstihu, ktoré osvetľuje dnešný okamih. Aby sme z pohľadu skutočnosti smrti vniesli svetlo do tých rozhodnutí, ktoré musíme robiť deň čo deň. Cítiť sa na ceste smerujúcej k smrti nám teda všetkým prospeje." (úryvok homílie z 1. februára 2018)

VĎAKA ZA desať rokov metropolie

Gréckokatolícka cirkev na Slovensku si 30. januára pripomenula 10. výročie jej povýšenia na metropolitnú cirkev *sui iuris*, ktoré gréckokatolíci na Slovensku na čele so svojimi hierarchmi oslávili 4. februára archijerejskou svätou liturgiou v Bazilike Zosnutia Presvätej Bohorodičky v Ľutine.

ISPA
foto: M. Žarnayová

Slávnostnú liturgiu slávil prešovský arcibiskup metropolita Ján Babjak SJ spolu s kardinálom Stanislavom Dziwiszom, apoštolským nunciom Mons. Giacomom Guidom Ottonellom a ďalšími arcibiskupmi a biskupmi zo Slovenska a zahraničia a desiatkami kňazov. Zároveň to bol Deň zasväteného života v Prešovskej archieparchii, na ktorom sa zúčastnilo osemdesiat rehoľníkov a rehoľných sestier.

Slávnostnú homíliu ohlásil krakovský kardinál Stanislav Dziwisz, ktorý ocenil rozkvet Gréckokatolíckej cirkvi na Slovensku i požehnané pôsobenie vladyku Jána Babjaka SJ. Vyzdvihol aj vernosť tejto cirkvi v nedávnej histórii.

Na konci slávnosti sa prihovoril apoštolský nuncius Mons. Giacomo Guido Ottonello, ktorý pripomenul výročia, ktoré v tomto roku slávi Prešovská metropolitná cirkev *sui iuris* i výročia prešovského arcibiskupa metropolitu Jána Babjaka SJ a poďakoval jemu i eparchiálnym biskupom Milanovi Chauturovi CSsR a Petrovi Rusnákovi za ich záslužnú a cennú pastoračnú prácu pre spoločné dobro veriacich. „Želám všetkým, aby sme sa vydali s novým elánom na cestu nasledovania Pána, ktorý nás pozýva nasledovať ho do Jeruzalema, aby sme s ním slávili jeho i našu Paschu.“ Vznik novej eparchie pred dvesto rokmi a metropolie pred desiatimi rokmi „je výsledkom zváženia mnohých historických a geografických aspektov, ale rozhodujúcu úlohu majú istotne pastoračné, misionárske a evanjelizačné dôvody. Tie aj dnes určujú naše konanie. Územie, na ktorom leží Prešovská metropolitná cirkev má svoju územnú a kultúrnu identitu, ktorá cez rôzne udalosti, niekedy svetlé a inokedy menej svetlé, bola dôležitým prínosom pre ľudský a duchovný pokrok tých, ktorí patria k tejto cirkvi“.

Zo slávnosti poslali gréckokatolíci pozdravný list Svätému Otcovi Františkovi. Zaznel aj pozdravný list kyjevsko-haličského vyššieho arcibiskupa Sviatoslava Ševčuka. V mene všetkých kňazov, kňazských rodín, rehoľníkov, rehoľných sestier, seminaristov i celého Božieho ľudu Prešovskej archieparchie i metropolie zablahoželal arcibiskupovi metropolitovi i obom eparchiálnym biskupom protosynkel Prešovskej archieparchie otec Ľubomír Petrík, ktorý vyjadril poďakovanie za ich službu a tiež prosbu za Radu hierarchov: „Prosíme za vás, za Radu hierarchov našej cirkvi, ktorá bola metropolitným usporiadaním uznaná za zrelú mať ducha synodality a jednoty.“ Obzvlášť poďakoval

vladykovi Jánovi, hlave Prešovskej metropolitnej cirkvi *sui iuris*, a zaželal mu do ďalších rokov zodpovednej služby „hojnosť Božieho požehnania, zdravie, pokoj, radosť i veľa potrebných síl, ale predovšetkým neochvejnú vieru, nehynúcu nádej a nezištnú lásku vychádzajúcu z každodennej osobnej skúsenosti s Božou láskou“.

Slová vďaky trojjedinému Bohu a všetkým prítomným nakoniec vyslovil prešovský arcibiskup metropolita Ján Babjak SJ. Poďakoval otcovi kardinálovi a otcovi nunciovi, spolubratom arcibiskupom a biskupom, kňazom vo všetkých službách na rôznych miestach, rehoľníkom a rehoľným sestrám i všetkým veriacim. Poďakoval všetkým vzácnym hosťom, medzi ktorými nechýbali ani pravoslávny arcibiskup metropolita Rastislav a biskup Evanjelickej cirkvi a. v. Slavomír Sabol, predseda Prešovského samosprávneho kraja Milan Majerský, poslanec NR SR Peter Chudík, primátorka Prešova Andrea Turčanová a ďalší. Povedal, že jeho najväčšou radosťou sú horliví kňazi. „Všade vidím veľké Božie požehnanie, ktoré spočíva na vašej práci, ktorú vykonávate s veľkou láskou a horlivosťou. Zvolávam na vás, drahí kňazi, a na vaše rodiny hojné Božie požehnanie.“ Zvlášť poďakoval za pôsobenie gréckokatolíckej teologickej fakulty a kňazského seminára i za pôsobenie pastoračných centier a pútnických miest: „Možno až vo večnosti spoznáme, koľko dobra, milosti a posilnenia vo viere sa veriacim dostalo v týchto formačných centrách a na týchto pútnických miestach cez kňazov a animátorov.“

Gréckokatolícku cirkev na Slovensku na metropolitnú cirkev *sui iuris* povýšil pápež Benedikt XVI. 30. januára 2008 a tvoria ju Prešovská archieparchia, Košická eparchia a Bratislavská eparchia. Slávnosť v priamom prenose vysielala Slovenská televízia.

Čím sa odvďačíme...?

Homíla kardinála Mons. Stanislava Dziwisza, ktorú predniesol v ľutinskej bazilike 4. februára 2018 pri príležitosti osláv 10. výročia ustanovenia Prešovskej gréckokatolíckej metropolie *sui iuris*.

Drahý otec arcibiskup Ján,
prešovský metropolita,
drahý pán nuncius,
drahí bratia biskupi, arcibiskupi a kňazi,
drahé rehoľné sestry, drahí seminaristi,
drahí bratia a sestry!

„Čím sa odvďačím Pánovi za všetko, čo mi dal?“ (Ž 116, 12) Táto otázka žalmistu sa dnes rodí v srdciach nás všetkých, preto ju spoločne mnohokrát opakujeme a prednášame nášmu Stvoriteľovi a Spasiteľovi, Pánovi ľudských dejín a osudov.

„Čím sa odvďačím Pánovi za všetko, čo mi dal?“ Keď dnes vyslovujeme tieto slová, osobitne myslíme na celé obdobie dvesto rokov, ktoré uplynulo od vzniku Prešovskej eparchie. Pamäťou siahame aj do roku 1968, v ktorom vtedy už vo svojich základoch chvejúci sa komunistický režim bývalého Československa dovolil vyjsť z katakomb Gréckokatolíckej cirkvi, ktorú ten istý neľudský systém odsúdil na smrť a nebytie. Od tejto udalosti uplynulo pol storočia. Napokon si práve dnes spomíname a ďakujeme Bohu za povýšenie Gréckokatolíckej cirkvi na Slovensku na metropolitnú cirkev *sui iuris*. Pred desiatimi rokmi to ustanovil pápež Benedikt XVI., ktorý zároveň vymenoval eparchiálneho prešovského biskupa Jána Babjaka za prvého prešovského arcibiskupa metropolitu. Pre celkový obraz ešte dodajme, že ho pred pätnástimi rokmi, 6 januára, na slávnosť Zjavenia Pána, svätý Ján Pavol II. vysvätil za biskupa v Bazilike svätého Petra v Ríme. Bola to posledná biskupská vysviacka, ktorú udelil. O dva roky neskôr odišiel do Otcovho domu.

Gréckokatolícka cirkev na Slovensku je živou súčasťou Kristovej Cirkvi, ktorá je spoločenstvom učeníkov ukrižovaného a zmŕtvychvstalého Pána. Do tohto spoločenstva patria všetky národy a jazyky, kultúry a tradície podľa Ježišovej vôle, ktorý, keď odchádzal do neba, zveril apoštolom najdôležitejšiu úlohu: „Choďte do celého sveta a hlásajte evanjelium všetkému stvoreniu“ (Mk 16, 15). Po celé roky biskupi a kňazi, zasvätené osoby a celý Boží ľud písali stránky živej histórie vašej Gréckokatolíckej cirkvi. Tieto stránky písali svojou vierou, nádejou a láskou. Neraz to bola história plná drámy, pretože za vernosť Bohu, evanjeliu, Apoštolskej stolici a rímskemu biskupovi bolo treba platiť vysokou cenou prenasledovania, utrpenia a ponižovania, dokonca aj cenou smrti. Celú pravdu o tejto histórii pozná Boh, ktorý preniká myseľ a srdce človeka, ktorý posilňuje ľudí, aby vydávali heroické svedectvo viery.

Na hrdinstvo vyznávačov a mučeníkov Gréckokatolíckej cirkvi na Slovensku sa nezabudlo. Dnes sa táto cirkev teší z povýšenia k sláve oltára troch blahoslavených, spomedzi nich dvoch biskupov mučeníkov, Pavla Gojdiča a Vasiľa Hopka. Vďaka obeti ich života a tiež vďaka znášaniu prenasledovania, utrpenia a obetí mnohých kňazov, zasvätených osôb a laikov vaša cirkev vybudovala mocný základ svojej evanjeliovej totožnosti a vernosti. Máte sa na koho odvolávať a máte u koho hľadať príhovor pred trónom Najvyššieho. Máte v kom hľadať vzor pre osobné postoje vernosti v nových časoch, voči novým výzvam súčasného sveta.

K hlbšiemu pohľadu na dejiny Cirkvi, aj na dejiny Gréckokatolíckej cirkvi na Slovensku, a tiež k pohľadu na naše osobné skúsenosti nám pomáha Božie slovo. Osvecuje temnotu ľudskej existencie. Ono je svetlom na našich cestách života, kde nám nechýbajú ťažkosti a utrpenia, ktoré sú vpísané do osudu človeka. Často náš osobný a spoločenský život pripomína situáciu Ježišových učeníkov opísanú v evanjeliu, ktoré sme čítali. V noci sa plavili spolu so svojím Majstrom cez Galilejské jazero. „Tu sa strhla,“ ako zapísal evanjelista Marek, „veľká víchrica a vlny sa valili na loď, takže sa loď už napĺňala.“ (Mk 4, 37) Najviac prekvapuje fakt, že v tom istom čase Ježiš pokojne spal v zadnej časti lode. Preto ho vydesení učeníci zobudili a povedali mu: „Učiteľ, nedbáš o to, že hynieme?“ (Mk 4, 38) A on jedným slovom utíšil búrku, po ktorej nastalo veľké ticho. Potom učeníci počuli jeho slová: „Čo sa tak bojíte?! Ešte stále nemáte vieru?“ Vari mohli zahynúť, keď bol s nimi? Predsa aj vietor a more ho poslúchajú?

Kde bol Ježiš, keď v roku 1950 komunisti, ktorí bojovali s Bohom a s pravdou, likvidovali Gréckokatolícku cirkev v Československu? Kde bol Ježiš, keď najlepší synovia a dcéry tejto cirkvi boli prenasledovaní, nútení k zrade, zatváraní do väzníc, deportovaní na miesta, ktoré boli ďaleko od ich domov?

Hľa, on, ukrižovaný Pán, bol s nimi v jednej lodi, ktorá plávala uprostred víchrice, a do tejto lode udierali hromy šialenej ideológie, ktorá bojovala proti všetkému, čo sa spájalo s Bohom. On – Ježiš Kristus zdieľal s nimi svoj osud. On bol s nimi vo väzení, v uponížení, v pocite bezmocnosti, vo fyzickom a duchovnom utrpení. Mnohí prenasledovaní vydali neskôr svedectvo, že vydržali vďaka vedomiu, že Boh bol s nimi, že ich neopustil. Hľadali silu v modlitbe a v hlbokej túžbe po Eucharistii, ktorej ich často pozbavili.

So svätým Pavlom mohli opakovať slová nádeje, ktoré sme dnes počuli: „Ak je Boh za nás, kto je proti nám?... Kto obžaluje Božích vyvolencov?... Kto nás odlúči od Kristovej lásky?... Ale v tomto všetkom slávne víťazíme skrze toho, ktorý nás miluje. A som si istý, že ani smrť, ani život, ani anjeli, ani kniežatstvá, ani prítomnosť, ani budúcnosť, ani mocnosti, ani výška, ani hĺbka, ani

nijaké iné stvorenie nás nebude môcť odlúčiť od Božej lásky, ktorá je v Kristovi Ježišovi, našom Pánovi“ (porov. Rim 8, 31 – 39).

Taká bola a je skúsenosť Gréckokatolíckej cirkvi na Slovensku. Bratia a sestry, touto skúsenosťou ste obohatili život celej Cirkvi, ktorá už dvetisíc rokov neprestáva plniť svoje poslanie hlásať Dobrú novinu, ktorú jej zveril Boží zakladateľ.

Boh odmenil vernosť Gréckokatolíckej cirkvi na Slovensku. Po prechode cez Červené more totalitného systému sa táto cirkev stala odolnejšou, duchovne mocnejšou a v novej spoločenskej a politickej situácii sa chopila nových úloh. Skutočným Božím darom sa stali mladí ľudia, ktorí odpovedali na hlas povolania a naplnili, a naďalej napĺňajú múry prešovského kňazského seminára. Vďaka tomu značný zástup mladých gréckokatolíckych kňazov deň čo deň vykonáva svoju službu hlásania Božieho slova, vysluhovania svätých sviatostí a slúži spoločenstvám Božieho ľudu. V tomto čase gréckokatolícka fakulta získala schválenie Apoštolskej stolice ako cirkevná fakulta. Na dve mariánske miesta, v Ľutine a v Litmanovej, každý rok putujú tisíce veriacich. V ostatných pätnástich rokoch v Prešovskej eparchii vyrástlo 34 kostolov, 16 kaplniek, 36 iných pastoračných budov a tiež vzniklo 16 nových farností. Korunovaním celého procesu obnovenia a oživenia Gréckokatolíckej cirkvi na Slovensku bolo už spomenuté jej povýšenie na metropolitnú cirkev *sui iuris*.

Hľa, to sú niektoré vonkajšie znaky životaschopnosti prešovskej cirkvi. Naproti tomu v srdci samého Boha sú zapísané duchovné postoje a skutky – ovocie milosti a svätosti ľudí, ktorí tvoria túto cirkev. Je za čo ďakovať Bohu.

Cirkev je spoločenstvom pamäti, pretože sa neustále vracia k veľkým spásonosným udalostiam, z ktorých vyrastá a ktoré predstavujú jej fundament. Cirkev sa predovšetkým vracia k veľkým udalostiam, akými boli život a smrť, zmŕtvychvstanie a nanebovstúpenie Ježiša Krista. Tieto udalosti radikálne zmenili osud každého človeka a otvorili pred ním cestu, ktorá vedie k večnému životu v Božom kráľovstve. Cirkev žije aj históriou svojich dvoch tisícročí, pretože v tejto histórii nachádza potvrdenie Božej prítomnosti a starostlivosti o svet.

No Cirkev nežije iba minulosťou. Cirkev neustále otvára pred nami horizont definitívnej budúcnosti, ktorá čaká každého človeka a pre ktorú bol človek stvorený a povolaný. Tou budúcnosťou je život v Bohu navždy. Ten život sa začína už tu na zemi, preto poslaním Cirkvi je viesť ľudí k Bohu, pomáhať im poznať Boha, vidieť jeho tvár, a to je tvár milosrdnej lásky.

Uvedomujeme si, že veľkým pokušením, ktorému čelí každý človek, osobitne v našich časoch, je pokušenie sebestačnosti – čiže tak si zariadiť život, akoby Boh nejestvoval, akoby nám nemal čo povedať, akoby sa človek mohol spasiť vlastnými silami. Vieme, že to všetko je veľké nedorozumenie. Boh neohrozuje človeka. Boh mu neberie slobodu, pretože ho stvoril na svoj obraz a na svoju podobu. Boh nám nič neberie. On nám všetko dáva! V poľskom jazyku máme staré, múdre príslovie: *„Bez Boga ani do proga.“* (Bez Boha ani krok.) Zo skúsenosti vieme, že keď je Boh v našom živote na prvom mieste, potom je všetko na svojom mieste.

Bratia a sestry, milí Slováci! Ďakujem arcibiskupovi metropolitovi Jánovi, že ma pozval na dnešnú slávnosť. Som mu vďačný, že každý rok v mesiaci máj privádza tisíce svojich gréckokatolíckych veriacich do krakovského Sanktuária Božieho milosrdenstva. Sme povzbudení vašou vierou. Z Krakova vám prinášam pozdrav cirkvi, ktorá vyrástla z mučeníckej smrti svätého biskupa Stanislava. Krakovská cirkev darovala celej Cirkvi svojho pastiera – kardinála Karola Wojtylu, ktorý pred štyridsiatimi rokmi zasadol na stolec svätého Petra a svet ho mohol poznať ako Jána Pavla II.

On poznal ťažkú situáciu Gréckokatolíckej cirkvi vo vašej krajine, preto ju podporoval počas totality, a keď ste sa dočkali slobody, cestoval k vám ako apoštol jednoty, nádeje a pokoja. Nezabudnuteľným zostane stretnutie s vami v Prešove 2. júla 1995, po kanonizácii košických mučeníkov. Som presvedčený, že svätý Ján Pavol II. sa prihovára za vás pred trónom Najvyššieho a že sa teší z nášho dnešného stretnutia v Ľutine.

Prosme ho teda o ďalší príhovor, aby Gréckokatolícka cirkev na Slovensku verne plnila svoje poslanie v súčasnom svete, tvárou v tvár novým výzvam, pred ktorými stojí celá Cirkev. O to isté prosme blahoslavených vašej cirkvi. Prosme o to svätých apoštolov Cyrila a Metoda, a predovšetkým zverujme všetky svoje záležitosti Panne Márii, Kristovej Matke a Matke Cirkvi.

Prijmime dedičstvo viery, ktoré nám odovzdali naši predkovia, a odovzdajme ho novej generácii. Robme to v duchu vďačnosti Bohu za všetko, za jeho milosrdenstvo voči nám.

Vráťme sa k otázke žalmistu: „Čím sa odvďačíme Pánovi za všetko, čo nám dal?“ Plní vďačnosti dnes odpovedzme: „Vezmeme kalich spásy a budeme vzývať meno Pánovo.“ (porov. Ž 116, 13). Teraz i na veky vekov. Amen!

■ **Mládež farnosti Pichne sa 20. januára stretla v miestnom dome kultúry na 3. ročníku *Plesu mladých*,** ktorý organizovala farnosť na čele s jej správcom otcom Martinom Barnom. Súčasťou programu bola tombola a zábavné súťaže. Občerstvenie pre mladých pripravili miestne farníčky. Akcia podporila jednotu farského spoločenstva a obzvlášť jednotného ducha medzi mladými. (N. Krajčíková)

■ **V rómskom pastoračnom centre v Soli sa 20. januára stretli rómske ženy na spoločných modlitbách,** pri ktorých ďakovali za svoje manželstvá, manželov a deti. Vypočuli si aj prednášku o manželstve, po ktorej nasledovala živá diskusia a zdieľanie vlastných skúseností. Stretnutie sa zakončilo premietaním filmu k prednášanej téme. (M. Jackaničová)

■ **Gréckokatolícka teologická fakulta Prešovskej univerzity v Prešove pripravila 26. januára svoj deviaty ples,** ktorý sa uskutočnil v študentskej jedálni Prešovskej univerzity. Zúčastnilo sa na ňom 163 pedagógov, študentov, zamestnancov i hostí, ktorým do tanca hrala cimbalová ľudová hudba Čavargoš. Podujatie modlitbou a príhovorom otvoril dekan GTF PU Mons. Peter Šturák a prípitok predniesol protosynkel Prešovskej archieparchie Mons. Ľubomír Petrík. O kultúrny program sa postarali ľudovým spevom a tancom študenti a študentky fakulty. (organizačný výbor plesu)

■ **V Gréckokatolíckom mládežníckom centre Bárka v Juskovej Voli sa 26. – 28. januára konal kurz Život v Kristovi,** na ktorom sa spolu s tímom zúčastnilo 38 mladých ľudí. Tím sa pod vedením Petra Liptáka z Košíc venoval témam ako dôležitosť modlitby, prečo a ako čítať Božie slovo, ako obstáť v duchovnom boji, ako sa nechať viesť Svätým Duchom a ako hovoriť iným o Kristovi. Obohatením a spestrením programu boli rôzne dynamiky, nechýbala svätá liturgia a čas na osobnú i spoločnú modlitbu. (E. Eštvan)

■ **V rámci Jubilejného roka Prešovskej archieparchie sa 27. januára uskutočnil vo farnosti Bardejov-Vinbarg 1. ročník farského plesu,** ktorý pripravil otec Florián Potočňák, miestny farár, spolu s kaplánom otcom Marošom Sejkom a mladými farnosti. Ples sa začal svätou liturgiou v Chráme blažených hieromučeníkov Pavla Petra Gojdiča a Vasiľa Hopka v Bardejove. Ples v Ľudovej jedálni v Hotelovej akadémii Jána Andraščíka v Bardejove slávnostným príhovorom otvoril otec Florián. O zábavu sa starala hudobná skupina Pohoda z Bardejova. Nechýbala tombola, ktorej výťažok putuje na výstavbu novej farskej budovy. (-ms)

Vladyka Milan Chautur sa stretol s veriacimi zo Spiša

Farnosť Závadka 27. januára už po tretíkrát zorganizovala zimnú lyžovačku pod názvom *Fašiangy na snehu* pre všetky farnosti Spišského protopresbyterátu a tiež rodákov zo Závadky. Na podujatí na zjazdovke Mraznica v obci Hnilčík sa zúčastnil aj vladyka Milan Chautur CSsR, košický eparcha. Viac ako osemdesiat účastníkov malo možnosť celý deň stráviť na lyžiach. Na svoje si prišli aj najmenší účastníci, ktorí sa mohli učiť či zdokonaľovať v lyžovaní a tiež využiť neďaleký svah na sánkovanie. Miestni poľovníci sa postarali o občerstvenie účastníkov navarením guľášu.

V nasledujúci deň 28. januára slávil vladyka Milan svätú božskú liturgiu v Chráme sv. archanjela Michala v Závadke. Veriacich povzbudil, aby si vážili kraj, v ktorom žijú, a aby nehľadali šťastie v cudzine ako márnotratný syn z nedeľného evanjelia, ale aby ho hľadali doma v rodine. (J. Baran; foto: J. Zakucia)

Vladyka Ján Babjak navštívil Cigeľku

Obec Cigeľka, filiálku farnosti Petrová, navštívil 28. januára prešovský arcibiskup metropolita Ján Babjak SJ, kde slúžil svätú božskú liturgiu s miestnym správcom farnosti otcom Lukášom Šoltýsom a otcom Radovanom Kuzmiakom, protopresbyterom Hrabského protopresbyterátu.

V homílii vladyka Ján povzbudil veriacich, aby stále dávali dobrý príklad viery svojim deťom a vnúčatám. Aby v prípade, že zblúdili a pripodobnili sa márnotratnému synovi, ktorý opustil svojho otca, oni ich privádzali späť skrze svoje modlitby a pôsty. Po svätej liturgii vladyka Ján navštívil aj farskú budovu v Petrovej, ktorá v ostatných rokoch prešla

rozsiahlou rekonštrukciou. (-lš; foto: M. Demjanovičová)

Vznikla platforma rómsko-slovenskej angažovanosti v rómskych komunitách

Pod záštitou prešovského arcibiskupa metropolitu Jána Babjaka SJ a prešovského župana Milana Majerského sa 27. januára v Ľutine uskutočnilo ustanovujúce stretnutie neformálnej rómsko-slovenskej platformy ľudí angažujúcich sa v rómskych komunitách *SAVORE*. *SAVORE* je rómske slovo, ktoré znamená *všetci* a začiatočné písmená slov: spolupráca, angažovanosť, vízia, odbornosť, rozvoj a evanjelizácia, ktoré predstavujú princípy platformy.

Vyše sto účastníkom vladyka Ján poukázal na rozvíjajúcu sa misiu medzi Rómami v rámci Gréckokatolíckej cirkvi a pozornosť upriamil na dôležitosť previazanosti Cirkvi aj s inými oblasťami života.

Prešovský župan Milan Majerský vyjadril úmysel zriadiť kanceláriu pre rómsku problematiku, ktorá bude ponúkať konkrétne kroky a upozornil aj na projekt *Cathing-up Regions* (*Dobiehajúce regióny*) zameraný na ekonomický rozvoj a vytváranie nových pracovných príležitostí v Prešovskom kraji.

Riaditeľ Gréckokatolíckej rómskej misie Martin Mekel ako iniciátor platformy *SAVORE* priblížil jej hlavnú víziu, ktorou je podnecovať angažovanosť s vierou pre budúcnosť Slovenska. Koordinátor *SAVORE* Róbert Neupauer vysvetlil, že *SAVORE* má podporiť pracujúcich s rómskymi komunitami aj vytváraním podporných vzťahov.

Vznik platformy pozitívne hodnotili aj viacerí svetskí činitelia, napr. bývalý splnomocnenec vlády SR pre rómske komunity Peter Pollák, štátny tajomník Ministerstva školstva SR Peter Krajňák či europoslanec Branislav Škripek. (R. Neupauer)

Učitelia cirkevných škôl Košickej eparchie oslávili svojich patrónov – Troch svätiteľov

Pri príležitosti sviatku Troch svätých svätiteľov, veľkých veľkňazov Bazila Veľkého, Gregora Teológa a Jána Zlatoústeho, sa v Trebišove 29. januára uskutočnil Deň učiteľov cirkevných škôl a školských zariadení v zriaďovateľskej pôsobnosti Košickej eparchie. Na udalosti sa zúčastnilo približne 150 učiteľov, vychovávateľov, odborných a vedúcich pedagogických zamestnancov a hostí. Účasť prijal aj primátor mesta Trebišov Marek Čižmár.

Program slávnosti sa začal archijerejskou svätou liturgiou vo farskom Chráme Zosnutia Presvätej Bohorodičky v Trebišove, ktorej predsedal vladyka Milan Chautur CSsR, košický eparcha. Vychádzajúc z evanjelia a zo sviatku Troch svätých svätiteľov vladyka poukázal na potrebu nestavať vo svojom živote ani v práci na svojich predstavách, ale na základných princípoch pravdy a viery – na Kristovi.

Program pokračoval na pôde Cirkevnej strednej odbornej školy sv. Jozafáta v Trebišove v priestoroch školskej reštaurácie Mladosť. Otec Ľuboslav Petričko, exorcista Košickej eparchie, vo svojej prednáške poukázal na fakt, že problémom dnešného mladého človeka sú anomálie vnútri duše a upozornil, že treba predchádzať týmto problémom, ktoré vznikajú skrze život v egoizme. Povzbudil k hľadaniu dobroty srdca, ktorá sa stáva zdrojom šťastia a človek sám sa stáva Božím darom, teda skrze blížneho slúži samotnému Bohu.

Učiteľom sa prihovoril aj riaditeľ Školského úradu Košickej eparchie otec Peter Orenič. Vyjadril uznanie práce všetkých pedagógov a vyjadril tiež túžbu presvedčiť každého, že cirkevné školstvo má pevné miesto v spoločnosti. Napokon prítomným zaželal veľa energie a optimizmu do ďalšej práce. (A. Horňáková a O. Šalitrošová)

Deň učiteľov a zamestnancov cirkevných škôl Prešovskej archieparchie

Vo štvrtok 1. februára sa v priestoroch Gréckokatolíckeho kňazského seminára bl. biskupa P. P. Gojdiča v Prešove uskutočnilo v poradí druhé stretnutie pedagogických aj nepedagogických zamestnancov škôl v zriaďovateľskej pôsobnosti Prešovského arcibiskupstva, ktoré zorganizoval Gréckokatolícky školský úrad pri príležitosti sviatku Troch svätiteľov ako poďakovanie zamestnancom cirkevných škôl za ich prácu.

Na stretnutí sa zúčastnil aj prešovský arcibiskup metropolita Ján Babjak SJ, ktorý slúžil archijerejskú svätú liturgiu a v homílii povzbudil prítomných, a vyjadril im svoju vďaku. S učiteľmi a ostatnými zamestnancami sa stretol aj na spoločnom obede a posedení, na ktorom mali prítomní možnosť obrátiť sa naňho so svojimi otázkami a postrehmi.

Stretnutie, na ktorom sa zúčastnilo 120 zamestnancov cirkevných škôl, sa aj tento rok ukončilo divadelným predstavením. V Historickej budove Divadla Jonáša Záborského v Prešove mohli prítomní zhliadnuť spoločensko-historickú tragikomédiu *Obchod na korze*. (GAŠÚ; foto: archív GAŠÚ)

Rozhovor s členom Vojenského a špitálskeho rádu sv. Lazára Jeruzalemského Ing. **Michalom Lejkom**, CSc., OLJ

Dada Kolesárová

Môžete nám predstaviť váš rád?

Vojenský a špitálsky rád sv. Lazára Jeruzalemského je rytiersky rád, ktorý vznikol vo Svätej zemi v čase križiackych vojen. Má vyše deväťstoročnú históriu. Venujeme sa dobročinnosti v oblasti liečenia malomocenstva vo svete, no aj mnohým ďalším charitatívnym činnostiam. Súčasný rád je ekumenický a združuje kresťanov všetkých vierovyznaní, ktoré uznáva Svätá stolica. Na území Prešova som zatiaľ sám. Najbližších bratov mám v Košiciach. V ráde som iba štyri roky. Mojím cieľom je, aby tu vzniklo ďalšie spoločenstvo. Samozrejme, je to moja ľudská predstava, ale zároveň veľká túžba, aby sa stala Božia vôľa, nie moja.

Akú činnosť vyvíjate na území Slovenska?

Ťažiskom sú dary liekov nemocniciam, vecné dary domovom dôchodcov a domovom sociálnej starostlivosti, podpora postihnutých detí a detí zo sociálne slabých rodín aj pomoc cirkevným školám... Vo februári 2016 sme otvorili Dom sv. Lazára v Košiciach. Tento dom na polceste bol realizovaný v súčinnosti s Gréckokatolíckou cirkvou v Košiciach. Slúži núdznym, ktorí po opustení detského domova idú do reálneho života. Je to úžasná obojstranná radosť, keď sa vďaka pomoci klienti osamostatňujú. Božie milosrdenstvo v praxi. A je to aj práca s mládežou, organizácia letných táborov, humanitná práca...

Akých bratov by ste radi privítali vo vašom spoločenstve?

Máme veľmi jednoduchú regulu. Žiť život kresťana podľa evanjelia, čo sa ľahšie povie, ako uskutočňuje, a byť činný v charitatívnej činnosti. Mali by to byť kresťania so schopnosťami aktívne konať. Finančné prostriedky sú hlavne naše vlastné milodary. Sú vítaní bratia, rytieri – muži aj dámy – ženy. Prípadní záujemcovia ma môžu kontaktovať na čísle: 0905 388 268.

O2H DÔVEROVAŤ

Mária je nám vzorom v O2H-e dôverovať Bohu. Rozjímame nad ňou ako nad hlavnou postavou druhej katechézy *Odvážneho roka*. Jej veľká dôvera sa neprejavila až na svadbe v Káne Galilejskej. Už pri zvestovaní anjelom Gabrielom sa ukázala ako tá, ktorá dôveruje, že Boží plán je pre človeka vždy ten najlepší...

Milý mladý priateľ, milá mladá priateľka! Koľkokrát si už zobral do rúk Sväté písmo? A kedy naposledy? Je možné, že to nebolo ani tak dávno. Možno si ho len tak preložil na nejaké iné miesto, možno si ho aj prelistoval. Teraz ťa pozývam, aby sme spolu trocha listovali a spoznali aktuálnosť Božieho slova v živote. Nájdeme tam mnoho podnetov na zmenu života, množstvo povzbudení, usmernení a rád. Stretávame sa s odvahou, ale najmä s dôverou; s ťažkosťami, ale aj s nádejou; s hriechom a so zviazanosťou, ale na druhej strane aj s Kristovým víťazstvom a slobodou. Celé Sväté písmo nám odkazuje jediné: Boh ťa miluje. Veríš tomu? Dôveruješ mu? Možno si povieš – ja to tam nevidím. Niekedy nevieme pochopiť to, čo prečítame. Práve preto skúsme spoločne objaviť, ako nás Sväté písmo posúva, napríklad v dôvere.

Jedným z príbehov, kde je dôvera kľúčová, je aj opis uzatvárania manželstva – svadba v Káne Galilejskej. Rozmýšľal si niekedy nad tým, o čom rozpráva táto stať? Mnohokrát, keď si tento príbeh len tak prečítaš alebo vypočuješ, skonštatuješ, že ho už poznáš, možno si predstavíš aj radosť ľudí na svadbe, jedlo, pitie, tanec, zábavu... A popritom všetkom si ani nevšimneš podstatu prejavu veľkej dôvery, ktorá sa skrýva v týchto riadkoch. V tejto stati spoznávame zázrak Pána Ježiša – premenenie vody na víno. Skúsme sa však pozrieť na to, čo prechádza tomuto zázraku. Dalo by sa to pomenovať jednoducho – dôvera.

Prežívame *Odvážny rok* a dôverovať vyžaduje u každého jedného z nás obrovskú odvahu. Mnohokrát to ani sami nedokážeme, preto sa inšpirujme postavami v tomto príbehu. Postavy apoštolov sú spomenuté, no o ničom inom, o nijakej inej ich činnosti na tejto svadbe sa nepíše. No je spomenutá veľmi dôležitá osoba, ktorá je tiež medzi pozvanými, a to je Mária, Ježišova matka, naša nebeská Matka. A práve pri nej sa zastavme a všimnime si jej odvahu a zároveň dôveru.

Všetci vieme, že voda je na život nevyhnutná, náš život si bez nej nevieme predstaviť. Ale ponúknuť hosťom na svadbe len vodu? To nie je najlepší nápad. Aká by to bola svadba bez vína? A práve to sa na svadbe stalo. Víno sa minulo, „nemajú vína“. Panna Mária to tiež veľmi dobre vie, preto v plnej dôvere hovorí služobníkom, aby urobili všetko, čo im Ježiš povie. Služobníkom, čiže aj tebe. Skús sa vžiť do tej situácie: stojíš tam a čakáš, čo sa bude diať, ako to bude ďalej, odkiaľ vezmeš víno, čo povieš hosťom, ženíchovi, starejšiemu... Obrovský problém, prerastá ti to cez hlavu. Nevieš ako ďalej. Nikto nie je nablízku, aby ti poradil, aby ti pomohol... Koľkokrát si bol v takejto situácii bez riešenia, akoby bez nádeje? Máš pocit, že si na všetko sám. Dostávaš sa do slepej uličky a nevidíš žiadne východisko. A ako riešenie je tu len hlas ženy: „Urobte všetko, čo vám povie.“ A v tebe rezonuje otázka, ako to pomôže, ako to zmení konkrétnu situáciu. Z obyčajnej vody predsa nemôže byť víno. Mám urobiť všetko, ale prečo? Veď to nie je logické! Isto existuje nejaké iné riešenie... No zdá sa, že nie. Nevidíš to ako riešenie, ba dokonca to považuješ za úplnú hlúposť! To bude hanba! Ako to prežijem? Z vody víno? Prečo? Musí byť iné riešenie! Neostane ti však nič iné.

Povzbudení týmito slovami ženy – matky služobníci robia všetko tak, ako to chce Pán. Ty si ten služobník. Si medzi tými služobníkmi, ktorí sa učia počúvať, a to, čo počujú, aj uskutočňovať. Naplnia nádoby vodou, a napriek tomu, že vedia, že je to len obyčajná voda, zanesú ju starejšiemu. Určite to nebolo jednoduché. Skutok plný otázok a strachu, no žena –matka, Mária nestráca svoju dôveru a to isté chce aj od teba.

A ovocím tejto dôvery je to, čo by nikto nečakal. Z obyčajnej, bežnej, každodennej vody je to najlepšie víno. Nie nejaké zlé, podradné víno, ale dobré víno. Pretože Boh ti

Kľúč do raja – pobožnosť troch *Raduj sa*

Mnohí svätí odporúčali pobožnosť troch *Raduj sa*. Svätý Anton Paduánsky praktizoval modlitbu na počesť trojnásobného panenstva Božej Matky a ako prosbu za milosť uchovať si čistotu mysle, srdca a tela. Svätý Leonard z Porto Maurizio, františkán, bol jedným z najväčších misionárov v dejinách Cirkvi. Pri kázaní v Janove ho počúvalo viac než stotisíc ľudí. Môžeme ho nazvať aj apoštolom troch *Raduj sa*. Všade o nich kázal a bol jedným z tých, ktorí najviac prispeli k rozšíreniu pobožnosti.

Svätá Mechtilda z Hackebornu, benediktínka, ktorá žila v 13. storočí, prosila Pannu Máriu, aby jej pomohla v ťažkej a veľkej chvíli, pri vstupe do večnosti. „Áno, to urobím," odpovedala jej Panna Mária, „ale ty sa každý deň modli trikrát *Raduj sa*. Prvý bude na česť Boha Otca, druhý Boha Syna a tretí Svätého Ducha. V hodine smrti budem pri tebe a budem ťa tešiť a chrániť ťa pred mocou diabla..." Modlitbou každého z troch *Raduj sa* si uctievame jednu z troch výsad, ktoré Márii udelila Najsvätejšia Trojica: moc, múdrosť a lásku.

Povzbudzujem vás, drahí mladí priatelia, aby ste sa aj vy rozhodli pre modlitbu troch *Raduj sa*. Boh od nás nežiada veľa. Panna Mária bude stáť pri vás vo všetkých vašich skúškach, pokušeniach a v každom okamihu vášho života, až po ten posledný! S Máriou sa nemusíme báť každodenných bojov a ani toho posledného. Ona vždy víťazí nad drakom a spolu s ňou i my!

Mons. Stanislav Stolárik, rožňavský diecézny biskup

Cesta

Na stretnutí môžeš priblížiť odvahu dôverovať. Potrebuješ Sväté písmo a šatky. Prečítajte si úryvok (Jn 2, 1 – 12) a hľadajte odpovede na otázky:

Dokážeme Bohu úplne dôverovať pri našich rozhodnutiach, napr. v otázke povolania, životného partnera, školy...?

Keď o niečo žiadame, nechávame všetko „len na Boha" alebo spravíme všetko, čo je v našich silách? Robíš aj reálne kroky?

Sme schopní odovzdať sa Bohu a dôverovať, že pokiaľ mu budeme veriť, on sa o nás postará?

Vážime si autority a ich názory?

Dokážeme sa s našimi problémami zdôveriť duchovným autoritám – kňazom, reholníkom, katechétom, animátorom...?

Keď sa stane niečo pekné a dobré v našich životoch, uvedomíme si, že bez Boha by to nešlo?

Hru na cestu si môžete zahrať vo väčšej miestnosti alebo vonku. Jeden hrá postavu cesty. Ostatní sa rozdelia do dvojíc: navigátori a šoféri. Šoféri si zaviažu oči. Navigátori sa postavia za hranicu vyznačeného územia (špagátmi) alebo sa postavia na jedno spoločné miesto v miestnosti. Cesta sa náhodne pohybuje v území. Úlohou navigátora je navigovať svojho šoféra na cestu – posielať mu spoza hraníc hlasové signály tak, aby sa jeho šofér chytil cesty. Môže kričať iba dva pokyny: VODA (doprava) a VÍNO (doľava). Šofér musí rozpoznať hlas svojho navigátora a počúvať iba jeho pokyny. Vyhráva dvojica, ktorá prvá chytí cestu.

Spevák a *Ave Maria*

V Nemecku žil spevák, ktorý spieval známe šlágre. Bol neveriaci a žil škandalóznym životom. Ako šesťdesiatročný ťažko ochorel a ležal v nemocnici, kde sa oňho staral jeho veriaci priateľ – lekár. Ten sa ho opatrne spýtal, či by nechcel, aby k nemu prišiel kňaz. Súhlasil, ale nato upadol do bezvedomia. Lekár vedel, že pri jeho diagnóze ešte raz pred smrťou nadobudne vedomie. Keď sa to stalo, bol pri ňom aj kňaz, ktorý sa ho spýtal, či sa nechce vyspovedať.

„Ja som bol len jedenkrát vo svojom živote na spovedi, pred prvým svätým prijímaním."

„Pomôžem vám," odvetil kňaz.

Po spovedi mu povedal: „Prepáčte, môžem sa vás niečo spýtať? Vy ste sa nikdy nemodlili?"

„Nie," odvetil spevák.

„Nikdy ste nemysleli na Boha?"

„Nie, nikdy."

„To je zaujímavé," čudoval sa kňaz, „že ste dostali takú veľkú milosť."

„Počkajte, spomínam si! Raz som na koncerte spieval *Ave Maria* a vtedy som zrazu pocítil takú úctu k žene, o ktorej spievam, že som s celou svojou láskou spieval len pre ňu."

nedá zlé, podradné či nepotrebné veci, ale dá ti to najlepšie. Keď mu dôveruješ.

Preto nás Panna Mária učí počúvať a dôverovať Bohu. Učí nás hľadať a uskutočňovať v našom živote to, čo chce Boh.

Z vody – víno. Dá sa to, Boh to dokáže. Z tvojho problému – východisko. Dá sa to, Boh to dokáže. Z tvojho obyčajného života – výnimočný, dobrý a plodný život. Dá sa to, Boh to dokáže. Jediné, čo potrebuješ, je učiť sa od Panny a Matky bez otázok a strachu dôverovať a odvážne prosiť.

Dôverovať Bohu znamená prežívať všetko s ním, byť spojený s ním, počúvať ho a urobiť všetko, čo povie. No nie ako otrok, zo strachu, ale v plnej oddanosti. Mať ho vo svojom živote na prvom mieste a prispôsobovať sa tomu, čo chce on, nie prispôsobiť si jeho na to, čo chceš ty.

Vždy, keď sobášim, dávam novomanželom do daru kríž. Na tomto kríži pred oltárom vykonajú prísahu vernosti. Povzbudzujem ich, aby ho vo svojom domove dali na viditeľné miesto, aby im stále pripomínal ich krásny deň uzavretia sviatosti manželstva. Tento kríž sa však nie vždy dostane na dôstojné miesto. Raz som sa opýtal jedného páru, kde ho majú. Odpovedali, že si ho strážia odložený v zásuvke, pretože sa im nehodí do interiéru ani k nábytku.

Áno, mnohokrát Boh „nepasuje" do nášho života, do nášho životného interiéru. Neprežívame s ním živý vzťah, nevieme mu dôverovať, strácame odvahu. No Božia Matka Panna Mária nás učí počúvať a dôverovať. A tak sa z obyčajných vecí (z vody) stáva niečo lepšie (víno) – v plnej dôvere, že sa nesklameme. Preto aj tebe dnes hovorí: „Urob všetko, čo ti prikáže, aj keď sa to na prvý pohľad zdá byť nezvyčajné alebo *out*. Ty sám nezvládneš zmeniť vodu na víno, ale Boh, náš Pán, to dokáže, len potrebuje tvoju dôveru."

Buď odvážny, dôveruj tak, ako dôverovala naša nebeská Matka. Vyprosuj vo svojej modlitbe pre seba a pre všetkých mladých takúto odvahu. Stačí jednoduchý povzdych:

„Hľa, tvoj služobník, nech sa mi stane podľa tvojho slova."

tvoj spolupútnik
Paťo Balázs z Rožňavy

IKONA NA SVADBE

Ikony nie sú iba akýmisi obrazmi, ktoré odzrkadľujú duševné rozpoloženie alebo subjektívny myšlienkový a hodnotový svet umelca. Ponúkajú oveľa viac. V chrámoch aj v domácnostiach stoja ako brány Božej prítomnosti a prehovárajú do našich životov. Upriamujú pozornosť na vyššie, Božie veci a diela. Na Boha samotného. Vlastne akoby nesú Boha v prostredí, kde sa pohybujeme. V prenesenom zmysle by sme ich mohli nazvať aj archou nesúcou to najcennejšie, čo máme. Na ikonách, ktoré píšu o prvom Kristovom zázraku na svadbe v Káne Galilejskej, nájdeme množstvo Božích stôp a podôb, množstvo symbolov a významov, o ktorých môžeme premýšľať. Dnes sa zastavíme pri Márii. Zvyčajne sa zobrazuje za sediacim Kristom alebo sedí vedľa neho v miernom úzadí, ale v tesnej blízkosti. Pozerajú sa na seba. Vo Svätom písme je zachytené, že Božia Matka povedala iba niekoľko slov (už to je obdivuhodné, keďže žena používa predsa len viac slov ako mužský náprotivok). Gestom ruky Synovi aj sluhom naznačuje, podporuje to, čo hovorí: „Nemajú vína“ a „Urobte všetko, čo vám povie“. Mária sama je ikonou Boha, tou, ktorá prináša svetu Krista. A tí, ktorí chcú byť tak ako ona jeho nositeľmi, by mali hovoriť a robiť to čo ona. Zmysel dvoch viet, ktoré povedala, by sme mohli zovšeobecniť do dvoch dôležitých postojov: po prvé, všímať si potrebu iného a povedať o nej Ježišovi a po druhé, hovoriť iným, aby počúvali Krista a konali to, čo povie. (Dada Kolesárová)

SLOVO ZO ŽIVOTA

Jozef Emil Suchý

V roku 2017 sme si pripomenuli desať rokov od smrti Jozefa Emila Suchého, laického gréckokatolíka, známeho čitateľom Slova ako autora niekdajšej rubriky *Hlas z Kanady*, ktorá informovala o živote v kanadských slovenských gréckokatolíkov. Jozef Suchý sa narodil 24. septembra 1924 v kňazskej rodine v Prešove. V Bratislave skončil ekonomické štúdiá a tam bol v päťdesiatych rokoch zatknutý. Za účasť v katolíckom spoločenstve *Rodina* si odsedel osem rokov väzenia.

Po udalostiach Pražskej jari v auguste 1968 emigrovali s manželkou Magdou do Kanady, kde bol mnoho rokov hlavným kurátorom farnosti v Toronte. Aktívne sa zapojil do Svetového kongresu Slovákov (SKS). V roku 1976 bol vymenovaný za šéfredaktora gréckokatolíckeho časopisu Mária, ktorý sa pod jeho vedením stal jedným z najlepších časopisov slovenskej emigrácie. Po vzniku slovenskej Eparchie sv. Cyrila a Metoda v Kanade v roku 1980 sa stal tajomníkom biskupa a jedným z jeho najvernejších spolupracovníkov.

Účasť na biskupskej vysviacke Jána Hirku v Prešove v roku 1990 bola balzamom pre jeho dušu. Publikoval o SKS, o slovenských gréckokatolíkoch, ale i o Ruskej cirkvi, ktorá bola jeho srdcovou témou. Najviac priestoru skromného bytu rodiny Suchej v Toronte zaberali knihy a časopisy.

Jozef Suchý zomrel v nedeľu 28. januára 2007. V jednom liste raz v čase ťažkostí napísal: „... skromnému laikovi nezostáva nič inšie, ako hľadať úsmev Boží v tomto zverskom svete.” Som presvedčený, že práve tento úsmev ho po odchode od nás na onom svete privítal. (Daniel Černý)

Adorácia

Pane Ježišu, zabúdame na teba. Zabúdame na to, aby sme ťa počúvali a konali podľa tvojich slov. V tejto chvíli chceme počúvať, čo nám hovoríš. Chceme sa učiť od teba konať v našom živote tak, aby sme všetko odovzdali tebe a dôverovali tvojej láske k nám, v ktorej nám dávaš všetko, čo potrebujeme. Chceme sa odpútať od toho, čo nám ponúka svet a čo nám káže rozum, a počúvať, čo nám hovorí srdce... To, čo nám hovoríš ty, tvoje srdce plné lásky k nám. Pane, prosíme ťa, ako sme aj v úvode spievali a prosili, zošli na nás Ducha Svätého, naplň nás ohňom svojej lásky, aby sme si v tejto chvíli pokorne kľačiaci pred tebou v tvojej prítomnosti uvedomili, že to, čo nám dávaš, nie je žiaden odpad či opotrebované veci, ale len to najlepšie, „najlepšie víno“, ktoré potešuje každého jedného z nás.

Dôveruj jeho srdcu

Hudba a text: Dominika Gurbaľová

Nachádzam sa tam,
kde som sa nezavolal sám,
pozvaný bol Ježiš a ja s ním.
No tu niečo sa míňa, vzácne sa míňa...
Niečo sa míňa a ja neviem, čo si pýtať mám.
Niečo sa míňa, vzácne sa míňa...
Bože, či sa dívaš? Ja neviem, čo pýtať...
Vtom žena zavolá: „Niečo sa míňa!“
No tvoj hlas zavolá: „Ešte neprišla hodina...“
No cítim...

Ref.: Dôveruj moje srdce jeho srdcu, je dobré!

Nie je plnosť toho, čo dám, mám taký pocit.
Ty mi vravíš: „Daj všetko, čo máš, ja mám viac moci,
len naplň až po okraj všetkým, čo máš.“
Verím tvojim slovám, môj Kráľ, nedám na pocit.
Ty mi vravíš: „Daj všetko, čo máš, ja mám viac moci,
len naplň až po okraj všetkým, čo máš,
ja premením a cez okraj až preteká.“

Ref.: Dôveruj moje srdce jeho srdcu, je dobré!

S ním to najlepšie neskončí...
S ním to najlepšie prichodí...
Načri,
bude lepšie, ako bolo...

Ref.: Dôveruj moje srdce jeho srdcu, je dobré!

Jozef GAGANEC (1793 – 1875)

Jaroslav Coranič
foto: archív ABÚ

Jozef Gaganec sa narodil 10. apríla 1793 vo Vyšnom Tvarožci pri Bardejove. Štúdium filozofie absolvoval vo Veľkom Varadíne (1810 – 1812) a teológiu v Trnave (1812 – 1816).

Pred kňazskou vysviackou sa oženil s Annou Kovalickou, dcérou gréckokatolíckeho kňaza. Kňazské svätenie prijal vo Veľkom Varadíne 8. marca 1817.

Jeho prvé pôsobisko bola farnosť v Ruských Pekľanoch (1817 – 1820). Od roku 1820 do roku 1828 pôsobil vo farnosti Viszló v Boršodskom dekanáte. V roku 1823 bol vymenovaný za vicedekana Boršodského dekanátu, v roku 1827 za dekana. V rokoch 1828 – 1835 pôsobil vo farnosti Héjő-Keresztúr. V roku 1835 ovdovel. V tom istom roku ho biskup G. Tarkovič vymenoval za asesora biskupského konzistória, čím sa začala jeho dlhoročná služba v biskupskej kúrii. 3. decembra 1835 ho cisár Ferdinand I. vymenoval za kanonika – kustóda Prešovskej kapituly. V roku 1837 sa stal tajomníkom prešovského biskupa Gregora Tarkoviča.

Starnúcemu 83-ročnému biskupovi pomáhal pri administrácii biskupstva. Po smrti

biskupa (16. januára 1841) bol zvolený za kapitulného vikára a vykonával dočasnú správu biskupstva. Panovník Ferdinand I. ho 13. júla 1842 vymenoval za prešovského biskupa a navrhol Svätej stolici v Ríme na potvrdenie. Pápež Gregor XVI. ho kánonicky potvrdil 30. januára 1843.

Za prešovského biskupa bol vysvätený 25. júna 1843 v súkromnej cisárskej kaplnke vo Viedni za účasti kráľovnej Karolíny. Hlavným svätiteľom bol mukačevský biskup Bazil Popovič.

Jozef Gaganec dokončil sformovanie a fungovanie Prešovského biskupstva v 19. storočí a výraznou mierou sa pričinil o jeho rozvoj. Postaral sa o jeho organizačnú stabilitu, sociálne zabezpečenie a pastoračnú jednotnosť. Postaral sa o zrekonštruovanie a dobudovanie biskupskej rezidencie a prispôsobenie katedrálneho chrámu na východný obrad. Vydal nový bohoslužobný poriadok, ktorým sa malo riadiť celé biskupstvo. 15. júna 1848 zvolal do Prešova celoeparchiálnu synodu duchovenstva – zástupcov kapituly, konzistória a duchovenstva zo všetkých arcidekanátov. Angažoval sa pri vzniku kultúrnych a náboženských spolkov. V roku 1863 bol spoluzakladateľom Matice slovenskej. Stál pri vzniku kultúrneho osvetového Spolku sv. Jána Krstiteľa v Prešove. Pri ňom bolo v roku 1865 založené tzv. Alumneum (internát), ktoré slúžilo na ubytovanie a výchovu chudobnej gréckokatolíckej stredoškolskej mládeže.

Za bohatú a záslužnú náboženskú, kultúrnu a národnostnú činnosť bol ocenený panovníkom. V roku 1854 mu bol udelený Rad Františka Jozefa I. V roku 1868 bol vymenovaný za tajného cisárskeho radcu a pápežom Piom IX. za rímskeho rytiera a asistenta Soli Pontifici.

Na čele Prešovského biskupstva stál 33 rokov. Počas episkopátu vysvätil dvoch mukačevských biskupov (Štefana Pankoviča a Jána Pástelyho), dvoch košických biskupov a 237 kňazov. Zomrel po krátkej chorobe 22. decembra 1875 vo veku 82 rokov. Pochoval ho mukačevský biskup Ján Kováč Pástely a podľa svojho priania bol uložený na mestský prešovský cintorín.

Modlitby za zosnulých

Mons. Ján Babjak SJ

Drahí čitatelia časopisu Slovo, naša viera nás učí, že zosnulí naďalej žijú, lebo máme nesmrteľnú dušu. Duše zomrelých sa nachádzajú na jednom z troch miest: buď sú v nebi, v očistci, alebo v pekle. Keďže nevieme, kde sa nachádzajú, a sú to naši blízki, priatelia, príbuzní a známi, vysielame k Bohu modlitby za ich spásu. Tým im prejavujeme lásku, ktorou sme ich milovali aj počas pozemského života.

Vo *Vyznaní viery* sa modlíme, že veríme vo vzkriesenie mŕtvych a v život budúceho veku. Ježiš Kristus, ktorý sám je vzkriesenie a život, nám prisľúbil večný život slovami: „Kto verí vo mňa, bude žiť, aj keď umrie“ (Jn 11, 25).

Východná cirkev spomína na zomrelých veľmi často. Slúžime za nich sväté liturgie, modlíme sa panychídy i parastasy, snažíme sa im modlitbou skutočne pomôcť, keď sú ešte v očistci.

Na zosnulých si spomíname osobitným spôsobom počas piatich zádušných sobôt. Prvá je pred Mäsopôstnou nedeľou, pred samotným Veľkým pôstom, ďalšie tri sú v druhú, tretiu a štvrtú sobotu Veľkého pôstu a posledná zádušná sobota sa slávi po ukončení veľkonočného obdobia, pred Nedeľou Zostúpenia Svätého Ducha. Zádušné soboty sú pre nás výzvou, aby sme prišli do chrámu a ponúkli Bohu sväté liturgie i panychídy so spomienkami (hramotami) za všetkých členov Cirkvi, ale najmä za zomrelých z našej rodiny, za otca, matku, starých rodičov, za všetkých, ktorých sme poznali a už od nás odišli do večného života.

Modlitby za zosnulých nie sú iba dobrým skutkom voči zosnulým, ale pomáhajú tiež nám samým, lebo si môžeme znova uvedomiť svoju ľudskú pominuteľnosť na tomto svete, ale i svoju večnosť. Vedú nás k dobrému životu. Kto sa často modlí za zosnulých a túži po vyslobodení duší z očistca, nebude len tak ľahko hrešiť, lebo myslí aj na svoju vlastnú smrť. Pred Bohom má cenu iba láska, modlitba a konanie dobra. I k tomu nás nepriamo vedú tieto modlitby. Zároveň duše, ktorým sme pomohli zmierniť očistcové muky alebo sme ich vyslobodili z neho, sa s vďačnosťou prihovárajú za nás u Boha.

Náš veľký profesor Starého a Nového zákona Jozef Duda sa dožil úctyhodného veku. Pri stretnutí s kňazmi, svojimi bývalými poslucháčmi, často hovoril: „Mňa Pán Boh tak dlho drží pri živote preto, aby som vyslobodil všetkých svojich príbuzných z očistca. Keď všetci opustia očistec, vtedy si aj mňa Pán Boh vezme k sebe.“ Bratia a sestry, prejavujme lásku našim zosnulým a budú nám na pomoci.

Boh v chatrči

V roku 2008 otriasol svetom kresťanskej literatúry román Williama Paula Younga *Chatrč*, ktorý podáva príbeh Macka Phillipsa. Ten sa vyrovnáva s tragickou stratou svojej najmladšej dcéry, až napokon strávi víkend v chatrči, kde bola jeho dcéra zavraždená. A práve tam sa Mack stretáva s Bohom.
Pred rokom bol príbeh, ktorý sa predal v desiatich miliónoch kópiách tejto knihy, sfilmovaný. (Recenziu filmu, ktorá zahŕňa jeho pozitíva i nedostatky, možno nájsť na stránke www.pluggedin.com.) Prinášame rozhovor so Samom Worthingtonom, známym hercom z filmov Avatar, Hacksaw Ridge a Everest, ktorý stvárnil aj hlavnú postavu filmu *Chatrč* Macka Phillipsa.

Adam Holz; preklad: J. Girovský
foto: wikimedia.org

Ďakujem, že ste si našli čas na rozhovor s portálom *Plugged In*, Sam. Začnime dvojitou otázkou: Ako ste sa dostali k filmu *Chatrč* a čo vás priviedlo k tomu, aby ste sa zapojili do filmovej adaptácie tohto príbehu?

Najprv som čítal scenár. Ten ma viedol k prečítaniu si knihy. Scenár ma hlboko zasiahol. Vskutku, neviem povedať presný dôvod, prečo som vzal túto úlohu. Len viem, že som sa s ňou cítil emocionálne spätý. V príbehu bolo čosi, čo ma vyviedlo z miery, a myslel som, že by to bolo skvelé vydať sa na túto cestu filmovania a vidieť, kam nás to dovedie.

Sam, máte dve deti.

Áno.

Teda sám ste otcom. Ako táto skutočnosť ovplyvnila spôsob, akým ste hrali Macka Philipsa vo filme *Chatrč*?

Môj prvý syn sa narodil tri mesiace predtým, ako sme začali nakrúcať, takže všetko bolo pre mňa nové. Je ťažké opísať pocit, ktorý prináša narodenie dieťaťa, a hoci som nemal v úmysle „použiť" svoje dieťa vo svojej práci, nakrúcanie vo mne vyvolalo určité pocity. Keď som točil niektoré scény, tieto emócie vyplávali na povrch. Svojím spôsobom mi to pomohlo stotožniť sa s určitými časťami scenára.

Pri sledovaní filmu to bolo cítiť. Mal som dojem, že emócie, ktoré ste hrali, boli skutočné.

Áno, myšlienka filmu – učiť sa odpúšťať – je niečo, čo ešte stále objavujem. Pravdou je, že všetci staviame „chatrče". Ak je chatrč podobenstvom hnevu, viny, bremena života a žiaľu, ktorých sa v rozhorčení držíme a následne v nich žijeme, tak úlohou je to všetko zanechať a vďaka týmto lekciám odpustenia sa to naučiť. To je to, čo som skúmal pri nakrúcaní. Učil som sa, čo znamená odpustiť sebe aj iným. Už samotná skutočnosť, že som sa podieľal na nakrúcaní, mi pomohla hlbšie spoznať samého seba.

To ma privádza k ďalšej otázke. Film je stretnutím žialiaceho človeka s Bohom uprostred nepredstaviteľnej straty. Ako film ovplyvnil vaše nazeranie na Boha?

Nepochádzam z kresťanskej rodiny, ale v deväťnástich mi niekto dal Bibliu a povedal: „Prečítaj si to a trocha sa upokoj." Odvtedy prešlo vyše dvadsať rokov, odkedy som na ceste objavovania, čo je moja viera, ako viera vlastne môže pomôcť človeku stať sa lepším a čo je vzťah s Bohom. A myslím si, že časť tejto cesty tvorila aj práca na filme. Zbavila ma strachu hovoriť o tom a povedať: „Áno, objavujem Boha a snažím sa pochopiť tento vzťah" či otvorene o tom diskutovať, teda aspoň určite viac, ako to bolo pred nakrúcaním filmu. Je to však stále osobné, ale nie je to nič, za čo by som sa hanbil alebo sa toho bál. Je to v poriadku. Takže si myslím, že mi film svojím spôsobom pomohol otvorene o tom s ľuďmi hovoriť.

Je nejaká scéna vo filme, ktorá vo vás osobite citovo rezonuje?

Mojou obľúbenou je scéna na konci filmu, keď Mack hovorí svojej druhej dcére, ktorá sa obviňuje zo smrti sestry: „Ja sa len začínam učiť, ako to odpustiť a nechať ísť. Dúfal som, že to môže byť niečo, čo sa môžeme učiť spoločne." To je posolstvo filmu. My všetci sa držíme týchto vecí a my všetci sa cez ne dostaneme len prostredníctvom odpustenia. Toto odpustenie však vyžaduje určitý čas. Nie je to čosi, čo sa udeje za noc. Je to, ako keď Mack hovorí mužovi, ktorý zabil jeho dcéru: „Odpúšťam ti!" a následne Bohu: „Stále som nahnevaný." A Boh mu odpovedá: „Pravdaže si.

Nikto neodpustí všetko naraz. Možno to budeš musieť urobiť tisíckrát, než to pôjde ľahšie. Ale pôjde to.“ Tak sa Mack učí tieto lekcie. V závere hovorí svojej dcére: „Je jedno, čím prechádzaš, nikdy to nemusíš robiť sama.“ My totiž ideme po tejto ceste odpustenia a tieto lekcie sa učíme spoločne. Myslím si, že toto spojivo, ktoré nás spája, je úžasné. Myslíme si totiž, že sa spájame skrze naše telefóny, ale v skutočnosti to nie je reálne spojenie. Toto bola pre mňa scéna, ktorá by ani nemohla viac zarezonovať vo mne samom a v spôsobe, ako o svete zmýšľam.

■ Som fanúšikom herečky Octavie Spencerovej, ktorá stvárnila rolu Boha, nazývaného vo filme Tato. Aké bolo s ňou pracovať?

Je to veľmi štedrá a srdečná herečka. Myslím si, že sa trocha bála, keďže ako žena hrala postavu Boha. Boh sa totiž Mackovi predstavuje v čo v najmenej spornej forme. A ak by sa zobrazil ako otec, pre Macka, ktorý mal negatívnu skúsenosť so svojím otcom, by to bolo príliš a uzavrel by sa. Tak sa mu Boh prezentuje ako táto materinská otvorená postava. A tejto postave sa vskutku podobá osobnosť Octavie. V tomto je najlepšia. Takže, keď sme točili tieto scény, skôr to vyznelo, akoby sa rozprávali dvaja priatelia než ako úctivý dialóg človeka a Boha.

■ Zdá sa, že medzi vami dvoma funguje úžasná chémia. Viem, že je to často používané slovo, ale vaše spoločné scény vyzerali úplne autenticky.

Máte pravdu. To zabránilo tomu, aby scény prešli do roviny „človek stretáva Boha“. Mack stále objavuje, kto vlastne je, a preňho je to niečo ako „som na tomto divnom mieste; chcem odpovede; je mi jedno, či si Boh; je mi jedno, či si Ježiš; pýtam sa ťa priamo“. Myslím si, že ak sa pozrieme na vzťahy ľudí s Bohom, keď sa modlia, nie je to modlitba nevyhnutne k vyššej bytosti. Modlia sa k priateľovi, aby im pomohol a dal im múdrosť a útechu.

■ Sam, čo by ste chceli, aby si ľudia z filmu odniesli?

Bez ohľadu na to, aký je to emocionálne ťažký film a aká je to pre tohto muža srdcervúca cesta, na konci ide o film plný nádeje. Bez ohľadu na to, čo človek prežíva, krok za krokom sa dá cez to dostať. A hoci sa cíti úplne sám, Boh je tam. Tam s ním, aby mu pomohol dostať sa cez to. To je úžasná správa.

From the Plugged In website at pluggedin.com. © 2017 Focus on the Family. Used with permission.

Hľadáme priateľov Slova. Môžete sa nimi stať aj vy!

Môžete byť modlitebník. Ak ním chcete byť, v poslednú nedeľu v mesiaci spoločne v chráme alebo individuálne obetujte modlitbu posvätného ruženca za Slovo, jeho redaktorov a tých, ktorí ho finančne podporujú. Ak sa modlitebníkom záväzne stane farské či filiálne spoločenstvo, dajte nám vedieť na telefónnom čísle 051/756 26 42 alebo e-maile sefredaktor@casopisslovo.sk.

Môžete sa stať finančným podporovateľom. Stačí, ak sa písomne alebo e-mailom zaviažete posielať pravidelne každý mesiac sumu aspoň 10 eur bankovým prevodom alebo poštovým poukazom na účet SK45 0200 0000 0032 1020 6959 (SWIFT KÓD: SUBASKBX, KS: 0558, ŠS: 777, do poznámky treba uviesť svoje priezvisko a meno). Bližšie informácie vám poskytneme na telefónnom čísle 0911 711 263 alebo e-maile sefredaktor@casopisslovo.sk.

Ak riadite firmu či podnikáte, **môžete sa stať zmluvným partnerom.** Zmluvou o reklamnej spolupráci podporíte Slovo a zároveň dvakrát v roku (na Paschu a Vianoce) budete mať v Slove svoje logo s webovou adresou alebo telefónom. Veľkosť loga závisí od výšky príspevku. Minimálny pravidelný mesačný príspevok je 50 eur bez DPH. Viac informácií vám poskytneme na telefónnom čísle 0911 711 263 alebo e-maile sefredaktor@casopisslovo.sk.

Tajomný mních

z rozličných zdrojov Dada Kolesárová
foto: wikimedia.org

Ak by sa 8. mája 1950 nestala výnimočná udalosť, dodnes by sme nevedeli, ako sv. Charbel vlastne vyzeral. Počas jeho života ho nikto nikdy nefotografoval ani nenamaľoval. To, ako vyzeral po vstupe do kláštora, vedeli iba jeho spolubratia. No v spomínaný deň k jeho hrobu prišli štyria maronitskí misionári a keď sa pomodlili, spolu so strážnikom sa odfotili. Po vyvolaní filmu zistili, že na fotografii sa nachádza ešte jedna tajomná postava s bielou bradou a kapucňou na hlave. Najstarší mnísi, ktorí Charbela poznali, potvrdili, že je to on. No a experti vylúčili, že by išlo o fotomontáž. Táto momentka sa stala vzorom pre všetky známe zobrazenia svätca.

Spomedzi nespočetného množstva uzdravení, ktoré boli pripisované príhovoru alebo priamemu zásahu svätého Charbela, boli na završenie procesu blahorečenia a svätorečenia vybraté tri.

V roku 1936 tridsaťročná rehoľná sestra Maria Abel Kamariová ťažko ochorela. Lekári jej diagnostikovali veľké vredy na žalúdku. Absolvovala dve operácie, ale jej stav sa nezlepšil. Naopak, okrem toho, že nemohla prijímať potravu, začali sa jej odvápňovať kosti, vypadali jej zuby a ochrnula pravá ruka. Jej zdravotný stav sa v roku 1942 zhoršil až tak, že nemohla vstať z postele. Začala sa modliť za uzdravenie na príhovor svätého Charbela. 11. júla 1950 požiadala, aby ju odviezli k jeho hrobu. Keď sa dotkla hrobu, telom jej akoby prešiel elektrický prúd. Vreckovkou sa dotkla tekutiny vytekajúcej z hrobu a potrela si ňou choré časti tela. Keď zhromaždení ľudia uvideli, že nato vstala a začala chodiť, kričali, že sa stal zázrak. To, že bola úplne uzdravená, neskôr potvrdili aj lekári.

O ďalšom uzdravení svedčil kováč Iskander Obeid. Pri práci v dielni mu v roku 1925 úlomok kovu poškodil pravé oko. O dvanásť rokov neskôr si znova počas práce zranil to isté oko a úplne prestal vidieť. Iskander neustále cítil bolesť v poškodenom oku, ale nesúhlasil s tým, aby ho lekári odstránili. V roku 1950 sa začal horlivo modliť za uzdravenie na príhovor svätého Charbela. V istú noc videl vo sne svätého pustovníka, ktorý ho žiadal, aby sa vydal na púť k jeho hrobu, a tak sa tam 18. októbra 1950 vydal. Na mieste bola bolesť oka neznesiteľná. Iskander sa vyspovedal a prijal Eucharistiu, potom sa ešte dlhý čas modlil pri hrobe. V noci sa mu znova prisnil sen, v ktorom ho svätý pustovník požehnal. Keď sa ráno prebudil, zistil, že vidí na pravé oko a že ho už nebolí. Lekári potvrdili, že poškodené oko sa zázračne a úplne regenerovalo.

Posledný príbeh je o žene zo Sýrie, ktorá bývala v Libanone. Mariam Assai Awadovej zistili rakovinu žalúdka a metastázy na črevách a hltane. Operácie jej nepomohli a nemala nádej na vyliečenie. Prepustili ju, aby mohla zomrieť doma. Vtedy prosila sv. Charbela o príhovor. V roku 1967 sa raz ráno prebudila a zistila, že príznaky choroby zmizli. Lekári z miestnej nemocnice, ktorí ju poznali, boli šokovaní, keď prišla do nemocnice. Neskoršie vyšetrenia potvrdili, že bola nevysvetliteľným spôsobom úplne uzdravená. (pokračovanie v nasledujúcom čísle)

SLOVO SVÄTÝCH OTCOV

Viem, že pre niektorých som ťažkopádny a neznesiteľný, lebo týmto napomínaním chcem odstrániť dávny zvyk. Lenže preto sa ja vôbec netrápim; nechcem, aby ste žili v klamstve, chcem váš prospech; nepotrebujem potlesk a chválu, žiadam si vaše napredovanie a lásku k múdrosti. Nech mi nikto nehovorí, že taký je tu zvyk; tam, kde sa pácha hriech, ty nespomínaj zvyk. Ak sa koná nerozumné dielo, hoci by to bol aj prastarý zvyk, odstráň ho; ak ide o rozumné dielo, aj keby to nebol zvyk, ty ho zaveď. Ale aby si vedel, že takéto neprístojnosti nie sú starobylým zvykom, lež novotami, pripomeň si, ako uzavrel manželstvo Izák s Rebekou a Jakub s Ráchel. Písmo spomína tieto manželstvá a hovorí o tom, ako boli nevesty privedené do domu ženícha. Pripravili hostinu a obed lepší než zvyčajne, pozvali na svadbu príbuzných, ale neboli tam flauty ani píšťaly, cimbaly ani nevhodné tance, ani žiadne súčasné neprístojnosti. Lenže v našej dobe spievajú piesne s tancami na počesť Afrodity, ospevujú smilstvo, neveru a ešte mnohé iné, v ten deň spievajú piesne plné špiny a nehanebnosti a potom po pijatike a vyčíňaní vulgárnymi slovami privádzajú nevestu za prítomnosti všetkých. Povedz mi, ako môžeš od nej vyžadovať čistotu, keď ju od prvého dňa manželstva priúčaš takej hanebnosti a dovoľuješ, aby sa pred ňou dialo a hovorilo to, čo sa nehodí ani pre slušných otrokov? Koľko úsilia vynaložil otec s matkou na to, aby ochránil pannu, aby sama nehovorila a nepočúvala také reči; pripravili jej vzdialené izby, osobitné oddelenie pre ženy, pristavili stráž k dverám, závory, nariadili večerné prechádzky, aby sa neukazovala nikomu dokonca ani spomedzi blízkych, a ešte mnohé iné veci. A ty svojím príchodom toto všetko zničíš v priebehu jedného dňa tým, že na svojej skazenej oslave urobíš z nej nehanebnicu, keď do duše nevesty vpúšťaš ohyzdné reči? Či nie odtiaľ pochádza ďalšie zlo? Nepochádza vari odtiaľ cudzoložstvo a žiarlivosť? Vari nie tam má svoj počiatok bezdetnosť, vdovstvo a nekonečné sirotstvo?

(Svätý Ján Zlatoústy: Homília na slová apoštola Pavla: „... pre nebezpečenstvo smilstva nech má každý svoju ženu.“ 1 Kor 7, 1; preklad M. Durlák)

Keď pacient nesúhlasí

Jozef Glasa
foto: pxhere.com

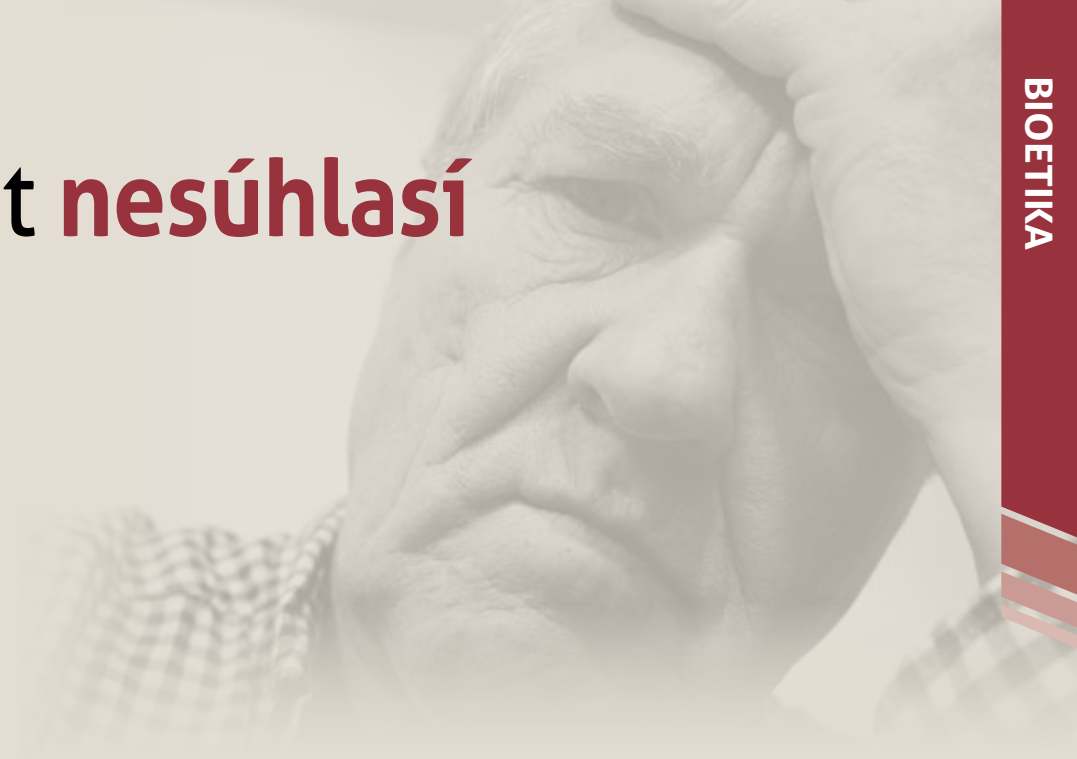

Informovaný súhlas pacienta je nutnou podmienkou na poskytnutie akéhokoľvek výkonu zdravotnej starostlivosti. Súhlas je teda nielen etickou a právnou podmienkou, ale ako vyjadrenie vzťahu partnerstva dvoch alebo viacerých autonómnych osôb: pacient – lekár, sestra či iný zdravotnícky pracovník prináša do priestoru zdravotnej starostlivosti nevyhnutnú atmosféru dôvery, úcty a vzájomného rešpektovania.

Keď pacient nesúhlasí s navrhovaným výkonom či postupom zdravotnej starostlivosti, lekár alebo iný zdravotník „má zviazané ruky" – nesmie daný výkon či starostlivosť poskytnúť. Pokiaľ ide o pacienta schopného poskytnúť platný informovaný súhlas, musí sa jeho „informovaný nesúhlas" rešpektovať aj vtedy, keď neposkytnutie danej starostlivosti môže viesť k zhoršeniu jeho zdravotného stavu, ba aj k úmrtiu. Lekár si v takých prípadoch vyžiada od pacienta písomné potvrdenie o nesúhlase, ktoré obsahuje aj vyhlásenie pacienta o tom, že bol podrobne informovaný o navrhovanej starostlivosti, ako aj o rizikách a možných následkoch jej odmietnutia (negatívny reverz).

Odmietnutie konkrétneho postupu alebo výkonu zdravotnej starostlivosti sa často vníma ako zlyhanie komunikácie medzi lekárom a pacientom. „Keby mu to boli lepšie vysvetlili, bol by asi súhlasil..." Alebo: „Nevedeli ho presvedčiť, aby sa na to dal..." Takáto situácia by skutočne bola neúspechom ošetrujúcich zdravotníkov – a môže sa niekedy v praxi vyskytnúť. Najmä keď ide o silný časový tlak samotného zdravotného problému (pacient krváca), obmedzený priestor a možnosti na komunikáciu či o nedostatočné komunikačné schopnosti a zručnosti na strane zdravotníkov. Riziková tu býva najmä obojstranná jazyková bariéra (pacient z jazykovej menšiny alebo cudzinec), zhoršené sluchové alebo zrakové schopnosti pacienta, jeho vystrašenosť alebo nervozita, či oslabenie schopnosti správne problému porozumieť a racionálne sa rozhodnúť. V tomto poslednom prípade však už môže ísť o pacienta, ktorý vzhľadom na svoj aktuálny zdravotný stav nie je schopný informovaný súhlas poskytnúť. Takéto prípady si môžu vyžadovať profesionálne posúdenie (psychologické alebo psychiatrické vyšetrenie), aby sa ujasnilo, nakoľko je možné alebo nevyhnutné brať konkrétne vyjadrenia pacienta do úvahy. Vždy sa však má konať a rozhodovať v najlepšom záujme pacienta.

Ak sú lekári presvedčení o správnosti a skutočnej potrebe navrhovanej starostlivosti, zvyčajne, ak im to čas a podmienky dovoľujú, usilujú sa pacienta o týchto skutočnostiach presvedčiť. Do komunikácie môžu na ich požiadanie vstúpiť aj ďalší zdravotnícki pracovníci, napríklad psychológ, psychiater, sociálna sestra, ale aj iné osoby, ktorým pacient dôveruje. Na prvom mieste sú to jeho rodinní príslušníci a priatelia. Pozitívnu úlohu môže zohrať aj kňaz alebo rehoľná sestra, či brat. Osobitne tí, ktorí pôsobia v rámci nemocničnej duchovnej služby. Je zaiste správne, a ide tu o dôležité, základné právo pacienta, aby sa podľa možnosti mohol o svojich pochybnostiach alebo obavách otvorene porozprávať a poradiť aj s osobami, ktoré nepochádzajú priamo z okruhu ošetrujúcich zdravotníkov. Ide o získanie tzv. druhého názoru, ktorý, ak je seriózny, zvyčajne pomôže pacientovi rozhodnúť sa tak, aby bol so svojím rozhodnutím aj primerane vnútorne stotožnený. Takéto rozhodnutie potom prispieva k vnútornej istote a sile pacienta – a svojím spôsobom pozitívne vplýva aj na priebeh danej zdravotnej starostlivosti či daného výkonu (napríklad plánovanej operácie).

Nesúhlas pacienta však môže mať aj iné príčiny ako nepochopenie situácie či informácie poskytnutej lekármi, alebo inými zdravotníkmi. Pacient môže napríklad odmietať konkrétny postup z hľadiska svojho vnútorného presvedčenia (napríklad odmietanie transfúzie krvi členmi náboženskej spoločnosti Svedkov Jehovových). Alebo z dôvodu vlastného morálneho postoja a rozhodnutia (prípady hrdinských matiek, ktoré odmietli operáciu tehotnej maternice postihnutej rakovinou, aby sa pokúsili svoje dieťa donosiť). Pacient môže vyjadriť nesúhlas s navrhovanou zdravotnou starostlivosťou aj vtedy, keď sa mu – po primeranom zvážení všetkých okolností a faktov – javí ako neprimeraná, príliš zaťažujúca alebo zbytočná (odmietnutie opakovanej hospitalizácie pápežom sv. Jánom Pavlom II v terminálnom štádiu jeho dlhotrvajúcej choroby: „Nechajte ma ísť domov.").

Čoraz častejšou situáciou je odmietanie potrebnej, medicínsky prospešnej starostlivosti na základe rôznych bludných presvedčení a dezinformácií, ktoré sa dnes medzi ľuďmi šíria ako nejaká zhubná epidémia. Najčastejšie ústnym podaním („sused/-a od veľa") alebo cestou internetu (facebook či rôzne diskusné weby). Príkladom je paušálne odmietanie povinného očkovania dieťaťa zo strany rodičov, vystrašených rôznymi klamlivými, vedecky dávno vyvrátenými informáciami alebo názormi. Lekár často stojí pred neochvejne presvedčenou matkou alebo otcom, ktorí ako svoje dôvody uvádzajú zjavné nezmysly – a neberú do úvahy žiadne odborné argumenty ani fakty. Lebo „oni si myslia", že (iní) vedia lepšie. V závažných prípadoch, keď sa rozhodnutie o zdravotnej starostlivosti týka zdravia alebo života inej osoby, alebo osôb, zákon zvyčajne poskytuje prostriedky a postupy, aby sa potrebná starostlivosť – v najlepšom záujme, napríklad maloletého pacienta či dieťaťa – napokon mohla poskytnúť. Ide však vždy o veľmi nepríjemné – a komunikačne i ľudsky neľahké konfliktné situácie.

www.facebook.com/casopisslovo.sk

Začiatkom tohto roka sa vo viacerých svetových médiách objavili správy o tom, že Čína pripravuje zavedenie sociálneho kreditného systému, ktorý bude hodnotiť dôveryhodnosť firiem aj občanov, a to nielen v obchodných vzťahoch, ale aj vo vzťahu k štátu, od prezidenta a vlády cez súdnictvo až po mesto, pracovisko, spolupracovníkov či susedov.

Morálny kompas

Anna Záborská
foto: publicdomainpictures.net

Kredit dôvery

Čínska spoločnosť dlhodobo trpí nedostatkom dôvery – podľa prieskumu z roku 2013 si menej ako polovica občanov myslí, že väčšine ľudí sa dá dôverovať a len približne tretina dôveruje ľuďom, ktorých nepozná. Tento nedostatok dôvery sa prejavuje aj v ekonomike: veľkým množstvom škandálov týkajúcich sa kvality potravín, nedodržiavaním obchodných zmlúv a záväzkov, ale napríklad aj tým, že okoloidúci nepomôžu obetiam nehôd alebo napadnutí.

Sociálny kreditný systém by mal prideľovať body organizáciám aj jednotlivcom, a to nielen na základe ich finančného správania, platenia účtov a daní či splácania pôžičiek, ale aj podľa toho, či je ich správanie v súlade so „základnými socialistickými hodnotami" vyhlásenými Komunistickou stranou Číny. Nízky kredit na osobnom konte by mohol spôsobiť zamietnutie pôžičky, zníženie sociálnych príspevkov od štátu, dlhšie čakanie u lekára, ale aj nemožnosť kúpiť si letenku či uchádzať sa o dobre platené zamestnanie.

Výstižne to v oficiálnom vyjadrení zhrnula Čínska akadémia spoločenských vied: „Ak správanie ľudí nie je viazané ich morálkou, musí sa na obmedzenie ich konania použiť systém." Inými slovami, tam, kde ľuďom chýba základný morálny kompas, musí nastúpiť zložitý systém sledovania, odmien a trestov, inak spoločnosť prestane fungovať.

Jedinou nádejou pre budúcnosť spoločnosti ako spoločenstva je dnes — možno prekvapivo — rodina.

Morálka a zákony

Oslabovanie morálky a hodnôt, na ktorých je založená, nie je len problémom čínskych komunistov. Na Západe – a tým mám na mysli aj Slovensko – si stále častejšie zamieňame morálnosť a zákonnosť: morálnym nazývame každé správanie, ktoré nie je v konflikte so zákonom. Veta „Všetko prebehlo v súlade so zákonom" sa stala zaklínadlom, ktoré slúži ako obrana proti verejnému pohoršeniu a odsúdeniu.

Medzi morálkou a zákonom je však viacero dôležitých rozdielov. Zďaleka nie všetko, čo je morálne, je aj zákonné, a nie všetko, čo je nemorálne, je protizákonné. Poznáme nespravodlivé zákony aj morálnu povinnosť nekonať podľa nich, no zároveň máme zákony, ktoré zakazujú nemorálne konanie, ako sú vraždy, podvody alebo ohováranie.

Skutky verzus srdce

Zákon sa zameriava na skutky, morálka skúma to, čo sa deje v srdci človeka, ako rozmýšľa a akými motívmi sa riadi – jeho charakter. Zákon vstupuje do jeho života zvonka, morálka zvnútra. Vezmime si ako príklad závisť. Neexistuje žiaden zákon, ktorý by zakazoval závidieť druhému jeho majetok či plat. Rovnako neexistuje ani žiaden taký zákon, ktorý by ľuďom prikazoval nezávidieť. Za závisť nás nebude vyšetrovať polícia a neodsúdi žiaden súd. Ak susedovi zo závisti poškriabem nové auto a spôsobím mu tým škodu, poruším zákon. No samotným pocitom závisti nikomu okrem seba neubližujem a nikomu neškodím. Každý z nás však vie, že závidieť sa nemá.

Na tomto príklade vidíme aj ďalší dôležitý rozdiel medzi morálkou a zákonom. Zmyslom zákonov je usporiadať život ľudí v spoločenstve tak, aby nedochádzalo ku konfliktom a aby každý konflikt bol vyriešený spôsobom, s ktorým bude väčšina spokojná. Preto vždy, keď sa objaví nový druh konfliktu, nová sporná situácia, zákony na ňu reagujú, nedokážu ju však predvídať. Naopak, zmyslom morálky je dať človeku kompas, ktorý mu pomôže správne konať v každej situácii.

Kompas, ktorý mu ukáže, čo je dobré a čo je zlé.

Trest verzus verejná mienka

Zákony a morálka sa líšia aj v spôsobe, akým dosahujú, že ich ľudia rešpektujú. V prípade zákonov je to hrozba trestu, či už je to pokuta, alebo obmedzenie slobody a občianskych práv. Morálku vynucuje spoločenstvo ľudí, do ktorého previnilec patrí a chce patriť. Morálne konanie odmeňuje chválou a obdivom, súhlasom a sympatiami; naopak nemorálne správanie trestá kritikou, verejným odsúdením, prerušením spoločenských kontaktov, opovrhnutím. Nikomu ešte nikdy spoluobčania, susedia, priatelia ani členovia rodiny nechceli s obdivom potriasť rukou za to, že dodržiava zákony. Ale ten, kto vďaka morálnemu kompasu v rozhodujúcej chvíli riskuje vlastný život, aby zachránil človeka, ktorý sa topí, si môže byť istý ich pochvalou a uznaním. A rovnako môže počítať s verejným odsúdením ten, kto mohol pomôcť, ale namiesto toho ľahostajne prešiel okolo.

Vládcovia verzus hodnoty

Možno posledným dôležitým rozdielom medzi zákonmi a morálkou je ich zdroj. Zákon určuje ten, kto vládne: v monarchii kráľ, v komunistickej diktatúre strana a v demokracii parlamentná väčšina.

Morálka spoločnosti však vychádza z hodnôt, ktoré absolútna väčšina jej členov prijala za svoje.

Ako kresťania veríme, že zdrojom týchto hodnôt je Bohom zjavená pravda o človeku. Veríme, že je v ľudských silách túto pravdu rozumom spoznať. A rovnako veríme, že prameňom poznania tejto pravdy sú svedectvá štyroch evanjelistov o živote Ježiša Krista a knihy židovského Starého zákona.

Zároveň však vieme, že pre pochopenie pravdy zjavenej vo svedectvách evanjelistov a starozákonných prorokov treba urobiť viac, než len od slova do slova prekladať ich texty z gréčtiny, latinčiny a hebrejčiny. Musíme sa snažiť pochopiť zmysel – a to nie je možné bez toho, aby sme sa aj my ako čítajúci stali súčasťou čítaného textu.

Prirovnanie, v ktorom Ježiš hovorí, že skôr, než niekomu vyberieme triesku z oka, máme si najprv vybrať brvno z toho nášho, nikdy nepochopíme tak, že ho vezmeme doslovne a rozbehneme sa na pílu hľadať vhodný kus dreva. Porozumieme mu len vtedy, ak ho prefiltrujeme vlastnou skúsenosťou: Zažil som niekedy ja sám takúto na pohľad absurdnú, ale vlastne v niečom podobnú situáciu?

Hľadanie podstaty zjavenej pravdy v tisíce rokov starých svedectvách nie je ani jednoduché, ani bezproblémové. Dejiny nás učia, že aj malé rozdiely v pochopení toho istého textu môžu viesť ku konfliktom, hádkam, dokonca vojnám medzi celými národmi. Prekvapivo nás však učia aj niečo iné: že univerzálne hodnoty, na ktorých stojí morálka ako kompas ľudského konania, zostávajú aj v takomto prípade spoločné alebo veľmi blízke, hoci sú aj na určitý čas vo vzťahu k oponentovi potlačené. Starozákonné Desatoro či Ježišovo prikázanie milovať Boha nadovšetko a blížneho ako seba samého platili pre všetkých kresťanov rovnako pred Lutherovou reformáciou, ako platia aj po nej.

Zosúvanie základov

No v spoločnosti, ktorej čoraz väčšia časť vôbec neverí ani v existenciu Boha, ani v zjavenú pravdu, nastáva problém: množina hodnôt, na ktorých sa takáto spoločnosť dokáže zhodnúť, je stále menšia. Tým sa oslabujú neformálne väzby medzi jej členmi a stráca sa súdržnosť, solidarita a zmysel pre celok.

Žijeme však v zložito usporiadanej spoločnosti, v ktorej je každý závislý od všetkých ostatných – naši susedia z daní prispievajú na platy učiteliek v škole našich detí, všetci sa skladáme na platy lekárov a chod nemocníc, na fungovanie úradov, odhŕňanie snehu, služobnú pištoľ policajta či dôchodok tej pani z vedľajšieho vchodu. Aby tento zložitý systém fungoval, potrebuje morálny základ. A ak sa tento základ začne zosúvať, pretože niektoré z hodnôt, ktorými bol kedysi vystužený, zoslabli, pretože časť spoločnosti ich už neakceptuje, nastupuje zákon.

Stále nové a podrobnejšie zákony nahrádzajú nedostatok dohody o tom, čo je správne. Čím väčšia je tá časť spoločnosti, ktorá stratila, odhodila alebo pokrivila svoj vnútorný morálny kompas, tým viac situácií musí riešiť zákon. Preberá funkciu morálky, ale spôsob jeho vzniku sa nemení: je stále vyjadrením vôle len väčšiny parlamentu, jednej politickej strany alebo vladára. Jeho autorita tak siaha len potiaľ, pokiaľ siaha donucovacia moc vlády alebo vládcu. Preto sa nikdy nemôže stať novým kompasom.

Preto už dnes vieme povedať, že snahy čínskych komunistov o vytvorenie novej morálky budú neúspešné, pokiaľ nebudú založené na hlbších základoch než len sledovaní konania ľudí s pomocou nových technológií. A pokus o nahradenie morálky osvieteným zákonom, ktorý prebieha u nás, sa buď skončí rovnako pri technológiách ako čínsky projekt, alebo sa v jednej chvíli to množstvo zákonov stane nevynútiteľné.

Nádej pre budúcnosť

Viera v Boha je dar, nemožno ju človeku predpísať alebo prikázať. Jedinou nádejou pre budúcnosť spoločnosti ako spoločenstva je dnes preto – možno prekvapivo – rodina. Práve v nej v prvých rokoch života deti objavujú a rozvíjajú schopnosť empatie. Detská vnímavosť ako schopnosť správať sa nesebecky vo vzťahu k druhým ľuďom je spoločným menovateľom a predchodcom morálnych cností dospelých, hodnôt ako súcit, láskavosť, štedrosť, ochota pomôcť či ohľaduplnosť.

Strata morálneho kompasu sa prejavuje aj v spôsobe, akým dnes hodnotovo rôznorodá spoločnosť pristupuje k rodine. Nové zákony sa snažia nahradiť morálku, ktorou sa riadil vznik rodiny, vzťahy medzi manželmi či vzťahy medzi rodičmi a deťmi, pretože pre mnohých táto morálka prestala byť záväzná. No parlamentná väčšina, ktorá v demokratickom štáte tieto zákony prijíma, nereprezentuje názor ani štvrtiny jeho občanov a jej zloženie sa mení každé štyri roky.

Našťastie, rodina nie je len otec a matka, ale aj ich rodičia a starí rodičia, ktorí ich vychovali. Poúčaním, hrou, príkazmi a zákazmi, ale predovšetkým tým, že pre ne boli vzorom práve vtedy, keď sa formovala ich schopnosť empatie k druhým. Morálka odovzdávaná v rodine výchovou a príkladom tiež podlieha zmenám, ale tieto zmeny majú generačný charakter, nie rýchle tempo volebného obdobia. Preto je dôležité, aby rodina aj naďalej zostala „základnou bunkou spoločnosti“. Len ona totiž dokáže čeliť nedomysleným pokusom nahradiť snahu konať dobro slepou poslušnosťou zákonu, nech je akýkoľvek.

Preto musíme ako spoločnosť urobiť všetko preto, aby sa dnešní mladí rodičia mohli čo najviac venovať svojim deťom práve v prvých rokoch života. Aby im mohli byť príkladom tak, ako boli predtým ich rodičia vzorom pre nich. Dajú im tak základ na rozvíjanie cností, ktoré potrebuje každá spoločnosť na to, aby prežila a prosperovala. A možno aj na to, aby raz v dospelosti aj vďaka tomuto základu prijali zjavenú pravdu.

Kríž vo svete plnom odrazov je schopný naplniť svojím svetlom celý svet. (Pau del Rosso)

UDALOSTI

Bárka Juskova Voľa 057/449 02 90
gmcbarka.sk skolacentrum@centrum.sk

23. – 25.02. **Evanjelizácia v Božej moci.** Ak túžiš, aby ľudia mohli spoznať Ježiša, ak ti leží na srdci spása ľudí a chcel by si sa dozvedieť viac o tom, ako Ježiša ohlásiť, ako hovoriť ďalším, čo urobil v tvojom živote, príď. Vedie Peter Lipták a otec Slavomír Palfi.
25.02. – 01.03. **Jarný detský tábor.** Päťdňový pobytový tábor pre deti od 9 do 14 rokov
02. – 04.03. **Kurz Filip** (pre 14 a viac ročných). Je tvoj kresťanský život skôr len tradíciou zdedenou po rodičoch alebo povinnosťou? Príď a zaži stretnutie s milujúcim Bohom a svojím Spasiteľom. Vedie Peter Lipták a tím.
09. – 11.03. **Víkend v Bárke.** Vzdelávaco-relaxačné podujatie pre deti a mládež od 9 do 30 rokov z protopresbyterátu Sabinov, Prešov, Hanušovce.

GMPC Prešov, Hurbanistov 3
gmpc.grkatpo.sk gmpc@grkatpo.sk

Pondelok 19.30 **Liturgia** (nový internát, 11. p.)
Utorok 15.45 **Nácvik študentského zboru** (sakristia katedrály) 16.30 **Liturgia** (katedrála) 17.45 **Stretko vysokoškolákov:** katechézy, besedy, práca v skupinkách, filmy (Šarišanka)
Streda 17.45 **Stretnutie pri modlitbe** (kaplnka na GTF PU)
Štvrtok 15.30 **Stretko stredoškolákov** (internát SZŠ Bazila Veľkého, Kmeťovo stromoradie) 17.45 **Horiaci ker** (animátorské stretko) – každý nepárny týždeň

UNIPAS Košice, Dominikánske nám. 2/A
unipas.grkatke.sk mraz.martin@grkatke.sk

Streda 17.00 **Liturgia** (katedrála)

UPeCe Staré Grunty 36, 841 04 Bratislava 4
upc.uniba.sk jburdasj@gmail.com

Streda 20.00 **Stretko pre gréckokatolíkov** (Mlynská dolina)
Sobota 18.30 **Svätá spoveď** 19.00 **Liturgia** (kaplnka, Mlynská dolina)
Nedeľa 11.15 **Liturgia** (csl., tamtiež)
03.03. **Jarný greko-turistický deň**
09.03. **Návšteva kina**

Svätý Ján, apoštol a evanjelista
1. storočie

Na tretí deň bola v Káne Galilejskej svadba. Bola tam aj Ježišova matka. Na svadbu pozvali aj Ježiša a jeho učeníkov. Keď sa minulo víno, povedala Ježišovi jeho matka: „Nemajú vína.“ Ježiš jej odpovedal: „Čo mňa a teba do toho, žena? Ešte neprišla moja hodina.“ Jeho matka povedala obsluhujúcim: „Urobte všetko, čo vám povie!“ Stálo tam šesť kamenných nádob na vodu, ktoré slúžili na očisťovanie, ako bolo zvykom u Židov, každá na dve až tri miery. Ježiš im povedal: „Naplňte nádoby vodou!“ A naplnili ich až po okraj.

Páči sa mi to · 2 Komentáre · Zdieľať

Ján Buc, predseda Združenia kresťanských spoločenstiev mládeže (ZKSM)
Páči sa mi to · Odpovedať
Panna Mária je žena viery a poznania Božieho jednania. Pri jej poukázaní na problém s nedostatkom vína Ježiš neprejavuje záujem niečo s týmto problémom urobiť. Skôr to vyznieva ako nejaké napomenutie: netlač ma, ešte nie je môj čas. Ale Mária sa nevzdáva s vierou a odvahou hovorí obsluhujúcim, aby urobili to, čo im Ježiš povie. Myslím, že on sa nechystal nič povedať, ale výzva viery spôsobuje prevrat v danej nepríjemnej situácii. Ježiš reaguje a robí prvý zázrak, premieňa vodu na víno, zachraňuje svadobníkov. Kiež by sme aj my videli potreby iných a chápali poslanie, ktoré nám Boh dáva a s vierou, odvahou a dôverou vykročili.

Ján Burda SJ, duchovný pre vysokoškolákov v Bratislave
Páči sa mi to · Odpovedať
Na svadbe, tam, kde je veselo a veľa ľudí, je Mária všímavá. Aj ja si ako každý človek všímam svoje okolie a sledujem správy: čo iní robia, kto je dnes ako oblečený, o čom sa hovorí. Na rozdiel od tej mojej Máriina všímavosť vedie k Ježišovi: urobte všetko, čo vám povie. Čo tak si v tomto pôste viac všímať svoje myšlienky a hnutia? Nemajú v mojej mysli príliš často „svadbu“ rôzne posudzovania, pýcha, závisť, hnev? Je možné, že ma táto všímavosť privedie k potrebe pokory a obrátenia. Akoby som šiel od Márie k Ježišovi. Nájdem v sebe odvahu urobiť to, čo mi povie?

Ľudia, ktorých možno poznáte
Zobraziť všetky návrhy priateľov

BLAHOSLAVENÝ GUNDISALVUS GONZALO
Syn rybára vstúpil ako dvadsaťročný k augustiniánom, kde sa venoval deťom, negramotným a nevzdelaným. Zomrel ako šesťdesiatdvaročný. Je patrónom mladých ľudí, rybárov a námorníkov.

DOMINIKA GURBAĽOVÁ
Známa gospelová speváčka z Košíc stojí za druhou skladbou v príprave Národného stretnutia mládeže P18 v Prešove (26. – 29. júl). Dostala názov *Dôveruj jeho srdcu*. Ide o ďalšiu novinku špeciálnej duchovnej prípravy Odvážny rok. K Sime Martausovej a Dominike Gurbaľovej sa postupne pridajú ďalší známi slovenskí interpreti: Eva Hrešková, Heartbeat, Poetica Musica, F6, FireFly, Lámačské chvály a ESPÉ.

Dominika, speváčka, inštrumentalistka a autorka mnohých piesní, známa zo spolupráce s kapelou Timothy, Ľudmilou Koščovou, Poeticou musicou a ďalšími v októbri 2016 vydala debutový album s názvom *V srdci mi znie*. Vyštudovala náuku o rodine na Teologickej fakulte v Košiciach Katolíckej univerzity v Ružomberku. V súčasnosti pracuje ako vychovávateľka na detskej onkológii v Košiciach. Venuje sa hudbe, ale aj kreatívnemu maľovaniu tričiek. Na single dráhu sa podujala odchodom z kapely pred ôsmimi rokmi, keď sa jej život otočil, a odvtedy cestuje po Slovensku i Čechách. Spevom sa rozhodla ohlasovať Boha a to, v čo uverila. Vystúpila aj na predchodcovi P18 – P15 v Poprade.

Pýta sa syn otca:
„Je pravda, že IRC, ICQ a podobné internetové chaty zblbnú ľudí?“
„IMHO LOL.“

Zvelebujte Pána všetky národy

Pavol Burda
foto: pxhere.com

Oslava Boha sa v Knihe žalmov stupňuje. Po žalme, ktorý je predpísaný pri obetách, nachádzame 67. žalm, ktorý vyzýva na oslavu Boha.

Oslava Boha? Istotne máme každý deň na práci niečo iné. Ranná káva a už utekáme do práce, povinnosti, obed, nákup, starostlivosť o domácnosť... A takto zas dookola. Alebo aj akékoľvek iné starosti môžu oslavu Boha vytlačiť do úzadia. A pritom je toľko momentov všedného dňa, keď ho môžeme zvelebovať. Ráno napríklad za to, že stvoril kávu. Alebo za to, že nám dodáva sily do dňa, alebo nás uchránil od choroby a smrti počas spánku.

Jeho veleba prevyšuje zem i nebesia, a preto ho možno vidieť takmer vo všetkom, s čím sa stretneme. Jeho konanie sa dá takpovediac vystopovať.

Izraeliti si radi (a dokonca povinne) pripomínali všetko, čo Boh pre ich národ urobil. Tak sa jeho cesta stala známou všetkým. Živo si viem predstaviť, ako otec rozpráva svojim deťom o tom, ako Pán – Jahve bil faraóna i celý Egypt hroznými ranami, ako vyvádzal svojho miláčika Izraela z domu otroctva na slobodu.

Do histórie Božej cesty (v. 3) patríme i my. Okrem Izraela Boha oslavujú všetky národy. Aj od nášho ľudu Boh prijíma oslavu. Naše dni Boh napĺňa svojou priazňou. Jeho konanie možno vystopovať i v osobnom živote podobne ako v dejinách celého národa. Nutne na to potrebujeme oko plné úžasu. Ak sa nám momenty všednosti stanú zdrojom úžasu, naša duša sa pripraví na oslavu Boha. Veď Pán nás obdaril mnohým: životom, zrakom, silou, slobodnou vôľou, rozumom alebo hoci aj chuťou do jedla. Mocný Boh spravuje nielen národy, ale aj naše telá, a stará sa nielen o tvorstvo, ale svojou starostlivosťou o každého z nás. Nie sme mu ľahostajní a s radosťou nás požehnáva.

Najväčším požehnaním je jeho spása. Túto spásu nám daroval akoby sám v sebe – v Ježišovi. A spása sa stala známou po celej zemi, nielen v Izraeli. Podoba Krista sa ukazuje vo všetkých národoch. Aj pri pohľade na ikonu ho môžeme spoznať. Je toľko vyobrazení našej spásy!

Aj v tomto čase, keď sa intenzívne pripravujeme na oslavu životodarnej smrti, patrí Bohu naša veleba. A keďže spása k nám prišla cez ľudské utrpenie, aj tento bolestný moment Boh v Ježišovi pretvoril na požehnanie. A hoci sme v biede, Boh je nad ňou!

Žalm nás môže priviesť do spoločenstva s oslavujúcou Cirkvou. Otvorme Písmo. Jeho modlitbou nestratíme ani tak veľa času. Pozvime aj dnes zvelebovanie do našej duše.

Radžníšova sekta

Antónia Haľková

Radžníš Čandra Mohan Džain, známy ako Osho (1931 – 1990), bol duchovný učiteľ, majster, guru a filozof pochádzajúci z Indie. Jeho učenie kombinovalo myšlienky východných aj západných náboženstiev a odmietalo akékoľvek cirkevné inštitúcie a dogmy.

Radžníš zanechal kariéru profesora filozofie a ako potulný kazateľ si postupne získaval priaznivcov nielen z Indie, ale predovšetkým zo Západu. V roku 1974 vybudoval v meste Puna prvý ašram, v ktorom vyučoval tzv. sannjásinov, ašpirantov na osvietenie. V tom čase Radžníš prijal meno Bhagvan Šrí Radžníš, čo malo znamenať *Ten, ktorý poznal, že je Bohom*.

Bhagvan Šrí Radžníš sa svojím provokatívnym rečnením dostal do sporov s indickou vládou, kvôli čomu sa v roku 1981 presťahoval aj s mnohými svojimi prívržencami do USA, kde v štáte Oregon založili medzinárodnú komunitu známu ako *Radžníšpuram*. V priebehu štyroch rokov tam vybudovali mesto pre sedemtisíc obyvateľov, cesty, vlastnú elektráreň, priehradu, zriadili nemocnicu, autobusovú a leteckú spoločnosť. Bhagvan Šrí Radžníš hlásal, že práca je len protikladom k relaxácii. Odmenou za namáhavú prácu pre ľudí bola skutočnosť, že svojmu vodcovi robia radosť. Radžníšovi prívrženci nosili na krku prívesok s jeho fotkou nazývaný *mala* a šťastím ich napĺňali chvíle, keď zahliadli svojho vodcu za sklami niektorého z jeho exkluzívnych automobilov značky Rolls-Royce. Vedenie komunity sa často dostávalo do konfliktov s miestnym obyvateľstvom. Napokon bol Radžníš po krátkom pobyte vo väzení a zaplatení vysokej pokuty z USA vyhostený a vrátil sa do Indie, kde obnovil svoj ašram.

V roku 1988 si Radžníš zmenil meno na Osho, čo znamená *priateľ*. Vyhlasoval o sebe: „Som počiatok a tiež koniec. So mnou sa končí staré a začína nové, nový človek, človek bez akejkoľvek ideológie, bez náboženstva, bez filozofie, bez konceptu k životu, ale iba s chuťou žiť a oslavovať." Cesta k osvieteniu podľa neho vedie skrze nespútanú sexualitu a oslavu ženskosti. Propagoval voľnú lásku, manželstvo považoval za škodlivú vec. Osho učil, že ľudia sa musia zbaviť svojich vášní a túžob, čo dosiahnu jedine tak, že sa nimi nasýtia. Vytvoril systém dynamickej meditácie: niekoľko minút dýchanie, potom kričanie, skákanie a hovorenie mantry: ho, ho, ho. Táto meditácia má priniesť príval radosti a šťastia.

V ašrame (v Indii), ktorý tvoria meditačné haly v tvare pyramíd, prekrásne záhrady a luxusný hotel, sa dodnes schádzajú tisíce prívržencov Osha, aby našli cestu k šťastiu, osvieteniu a k existencii bez bolesti a utrpenia.

Ikony Bohorodičky

Milan Gábor
foto: wikimedia.org

Belozerská ikona Bohorodičky (rus. *Белозерская*)

Ikona bola namaľovaná gréckym umelcom alebo jeho ruským žiakom, ale nevedno, pre ktorú cerkev. Čo sa týka datovania vzniku ikony, tu sa názory umenovedcov rôznia. N. V. Percev, N. G. Porfiridov a J. N. Dmitriev datujú ikonu do obdobia 12. storočia. V. I. Antonová je tiež toho názoru, pričom ikonu spája s umením Rostovsko-suzdaľskej školy. J. A. Olsufiev spája ikonu belozerskej Bohorodičky s 13. storočím. V. N. Lazarev je toho názoru, že ikona je blízka umeniu Novgorodu a datuje ju na začiatok 13. storočia. Podľa V. G. Pucka pochádza ikona zo štyridsiatych rokov 13. storočia.

Ikona sa spočiatku nachádzala v Cerkvi sv. Bazila Veľkého v Belozersku, odkiaľ bola premiestnená do soboru belozerského mužského Monastiera Premenenia Pána (*Preobraženský sobor*). Odtiaľ pochádza aj pomenovanie ikony. Tu sa ikona nachádzala až do roku 1931, keď bola prenesená do Ruského múzea v Petrohrade, kde sa nachádza až doteraz.

Ikona s rozmermi 155 x 106 cm zobrazuje Bohorodičku ako nežnú v ikonografickom type *eleusa* (po gr.), *umilenije* (po rus.), kde sa s jemne sklonenou hlavou lícom dotýka Syna, ktorý ju ľavicou nežne objíma okolo krku a pravicou sa dotýka jej ramena. Svojou kompozíciou sa nápadne podobá na vladimírsku ikonu Bohorodičky, ktorá podľa niektorých bádateľov slúžila ako vzor pre namaľovanie belozerskej ikony Božej Matky, od ktorej ju odlišuje predovšetkým to, že dieťa Kristus má po kolená obnažené obe nohy, ako aj namaľované medailóny so svätými. Charakteristickou črtou ikony sú červené nimby Bohorodičky aj Krista. V dvoch medailónoch v hornej časti ikony na úrovni nimbu Bohorodičky sú po pás zobrazení archanjeli Michal a Gabriel. Po okrajoch ikony je namaľovaných devätnásť malých medailónov, ktoré vytvárajú akoby orámovanie ikony so zobrazením prorokov a svätých žien. V hornej časti sa nachádzajú starozákonní proroci a spravodliví: Mojžiš, Áron, Ján Krstiteľ a Zachariáš. Po stranách v párach oproti sebe sú zobrazení Izaiáš a Jeremiáš, Dávid a Šalamún, Abrahám a Melchizedek, Ezechiel a Nátan, Eliáš a Elizeus, Habakuk a Daniel. V spodnej časti sú zobrazené tri neznáme postavy žien.

V roku 2012 pri príležitosti 1 150. výročia Belozerska umelec a reštaurátor Ruského múzea v Petrohrade Michal Bušuev namaľoval kópiu tejto ikony, ktorá sa v súčasnosti nachádza na jej pôvodnom mieste, a to ikonostase belozerského preobraženského soboru.

Licencia ku krstu

Jozef Miňo

Nie sú tak ďaleko časy, keď sa chodilo krstiť ďaleko od bydliska. To bolo tiež obrazom „náboženskej slobody“ zaručovanej komunistickou ústavou v bývalej Československej socialistickej republike. Dnes takto pokrstení veriaci buď nemajú v matrikách záznam o prijatí sviatosti krstu a myropomazania, alebo záznamy v matrikách nevedia nájsť, lebo nevedia, kde boli pokrstení. Chýbajúci záznam možno dodatočne zapísať s povolením ordinára a po splnení predpísaných podmienok. Totalita takto nútila veriacich obchádzať svojho farára a svojich spolubratov a spolusestry vo farnosti. Dnes je už náboženská sloboda a „krstný turizmus“ nie je nutný. Musíme zdôrazniť, že je v rozpore s platným kánonickým právom. Kódex hovorí, že krst sa riadne udeľuje kňazom. Kompetentným na jeho udelenie je vlastný farár alebo s dovolením tohto farára alebo miestneho hierarchu krstenca iní kňazi. (porov. Kán. 677, § 1) Z oprávneného dôvodu môže farár dovoliť, aby krst vo farnosti s jeho dovolením udelil iný kňaz, alebo aby krst s tým istým dovolením farára bol udelený aj v inej farnosti. Farárom krstenca je farár jeho trvalého alebo prechodného bydliska. Farnosť je konkrétne spoločenstvo veriacich v Krista, natrvalo ustanovené v eparchii, o ktoré pastoračná starostlivosť je zverená farárovi. (porov. Kán. 279) Farnosť má byť podľa všeobecného pravidla územná a zahrňuje všetkých veriacich v Krista určitého územia. Krstom sa začleňujeme do Cirkvi a zároveň sa začleňujeme do konkrétneho spoločenstva Cirkvi aj do konkrétneho katolíckeho obradu – do svojej farnosti, v ktorej krstenec má prijať krst a v nej prežívať svoju vieru a rásť v dospelého kresťana. Krstom sa stáva členom farského spoločenstva, preto krst má byť udelený vlastným farárom v spoločenstve vlastnej farnosti. Už pri krste je dôležitým znakom spoločenstvo Cirkvi zviditeľnené a reprezentované farnosťou. Každý pokrstený je členom farského spoločenstva a je zverený pastoračnej starostlivosti svojho kňaza – farára a jeho pomocníkov (kaplána, katechétu). Tak ako dieťa vyrastá vo vlastnej rodine, aj kresťan má vyrastať živený sviatosťami a Božím slovom vo svojej vlastnej duchovnej rodine – vo farnosti.

ČITATEĽSKÁ duša

Marta Gromošová
foto: pexels.com

Knižka mi bola najlepšou kamarátkou. Odkedy som sa naučila čítať, mala som pocit, že mojou úlohou a poslaním na tejto zemi je vyčítať všetky písmenká. Borila som sa s titulkami novín, ktoré mi siahali až po členky a po prvotnom rozložení boli takmer nezložiteľné do pôvodnej formy, čítala som mamine časopisy pokrokovej socialistickej ženskej propagandy, z ktorej vyskakovali uvedomelé traktoristky a žeriavničky s ešte teplou trvalou, obetavé dojičky, nenahraditeľné vojačky a prísny zdravotnícky personál.

V obecnej knižnici mi pani Harbaľová dovolila vyberať si knižky s označením pre vekovú kategóriu nad 10 rokov, ale najviac ma lákala knižka od Terézie Vansovej *Julinkin prvý bál*. Na prebale svietila červená ruža a pri odporúčaní redakcie premúdrej číslo 13! Už mi chýbalo len pár mesiacov a sľubovala som si, že dodržím literu zákona a do knižky sa pustím až po dovŕšení inkriminovaného veku svojho života. Dovtedy predo mnou neunikli žiadne nové vydania slovenských bájí, rozprávok, povestí a hádaniek. Či som sa len bála, keď bolo treba večer zhasnúť! Posteľ mi obklopovali všetci tí bezhlaví rytieri, zakliate princezné, mŕtve telá čakajúce na pár kvapiek živej vody a zakliate princezné, premenené zvery a začarované hory, ježibaby s problematickou pleťou a čiernou dušou, opekajúce na ohni obojživelníky neznámeho pôvodu, sediace oproti nevinnému, tak trocha mentálne zaostalému najmladšiemu princovi s kusiskom prerastanej slaniny na paličke.

Veru, od dievčenskej literatúry som si sľubovala estetické zážitky nevídané a neslýchané, tou najbujnejšou fantáziou vykonštruované *story*, ktorým sa v mojom detstve hovorilo príbehy. Romantické stretnutia v parkoch pri stredovekých zámkoch, s hodvábnym slnečníkom chrániacim aristokratickú alabastrovú pleť. Hrdinku Julinku som si predstavovala ako mládežníčku v mojom veku, ktorá svojou prítomnosťou ohúri nielen mňa ako čitateľku, ale aj miestnu honoráciu *šmrncovným* plesovým odevom a nenútenou inteligentnou konverzáciou, hodnou mladej dámy na prahu dospelosti. Po niekoľkých kapitolách povinnej jazdy konca 19. storočia predo mnou stálo dievča, ktoré by som nechcela za kamarátku. Dodnes mám z tejto literárnej postavy nedobrý dojem. Všetko to chystanie a prípravy, nudné opisy jednotlivých členov rodiny, poradenstvo staršej generácie, to všetko ma nesmierne sklamalo. Čakala som dynamiku, vtipnú zápletku, aspoň jeden prehrešok proti bontónu, a nachádzala som len uspávacie prostriedky mojej akčnej čitateľskej dušičky. Knižku som dočítala s veľkým sebazapieraním. Moje literárne *kamošky* mali predsa vyzerať inak: podľa vzoru Anny Shirleyovej tak trocha snívajúce s otvorenými očami, temperamentné, s bujnou fantáziou, obetavé, duševne spriaznené, pravdovravné, mimoriadne vzdelané a inteligentné, pripravené riskovať pre krásu aj fatálnu zmenu farby vlasov... Bolo jasné, že knižky, z ktorých boli niektoré naivné čitateľky vo vytržení, nemajú v mojej bibliografii miesto. Tuhé literárne lokne, cukrová poleva, našuchorené volániky a mašle neboli pre mňa, zavadzali pri bicyklovaní, literárne korzety tlačili pri smiechu.

Veľmi skoro som si uvedomila, že dievčenský román pre mňa nepredstavovali romantické hrdinky, nepoužiteľné pre praktický život, či vlastne, lepšie povedané: prakticky nepoužiteľné pre život.

K svätému prijímaniu pristupovať čo najčastejšie!

Podmienky častého svätého prijímania nie sú ťažké. Existujú tri podmienky, ktoré má človek dodržať. Pokrstený katolík (gréckokatolík i rímskokatolík) môže u nás pristúpiť k svätému prijímaniu, ak: 1. nemá ťažký hriech na svojej duši, 2. ak zachová predpísaný pôst, 3. ak má dobrý úmysel.

Dobrým úmyslom je napr. idem k svätému prijímaniu, pretože som slabý a Ježiš je silný; idem sa preto posilniť. Idem k svätému prijímaniu, pretože milujem Ježiša, a koho milujem, s tým chcem byť spolu. Idem k svätému prijímaniu, aby som sa stal dokonalejším, aby sa vo mne upevnila láska. Idem k svätému prijímaniu, pretože je to záruka večného života; chcem byť spasený.

Zlým úmyslom je napr. idem k svätému prijímaniu preto, aby ma chválili ľudia, že som nábožný; idem, pretože chodí každý; idem, aby sa nehovorilo, že som bez viery; a keď nepôjdem, nevezmú ma za zaťa, do zamestnania atď. Toto nie sú dobré úmysly, pre také príčiny nemožno pristúpiť k svätému prijímaniu.

(Vasiľ Hopko: *Kristus v nás. Rozjímania o Eucharistii*; preložil F. Dancák)

PONDELOK 26. február

Biskup Porfyrios

Čítania: Gn 6, 9b – 22; Prís 8, 1 – 21 (več.); Ef 4, 25 – 32, zač. 227; Mt 5, 42 – 48, zač. 15 (lit.)

Noe viedol bohumilý život. (Gn 6, 9c)

Život môžem prežívať alebo aj žiť. Osoba Noema v Starom zákone je nám príkladom života každodennej viery. Noe nechcel iba prežívať svoj život zo dňa na deň, ale žiť život, ktorý by bol Bohu milý. Veľakrát sa pýtam: Aký život to vlastne žijem? V náhlivosti doby si sám odpovedám, že dobrý. Je to pravda?

Pane, obraciam sa na teba s prosbou o pomoc, aby som aj ja v tomto čase a svete žil život tebe milý.

(Aliturgický deň) Ak sa slávi liturgia: Každodenné antifóny. Menlivé časti zo služby za odpustenie hriechov (HS: 164; PZ: 119; HP: 119)

UTOROK 27. február

Prepodobný vyznávač Prokop Dekapolita

Čítania: Gn 7, 1 – 5; Prísl 8, 32 – 9, 11 (več.); Flp 2, 12 – 16a, zač. 241; Mt 10, 32 – 11, 1, zač. 38 (lit.)

A Noe urobil všetko... (Gn 7, 5a)

Noe urobil všetko, čo mu rozkázal Pán. Nechať si rozkazovať iste nie je príjemné a všetci s tým máme problém. Vidíme to aj pri výchove vlastných detí. Rodič sa v láske snaží viesť svoje dieťa, a ono nechce poslúchať. A nie je to tak aj so mnou vo vzťahu k Pánovi? On mi dáva napríklad Desatoro prikázaní a ja toľkokrát premýšľam, ako sa vyhnúť danej hranici, a zároveň nemať hriech.

Pane, daj mi pochopiť, že tvoje príkazy dávajú život.

(Aliturgický deň) Ak sa slávi liturgia: Všetko ako 26. februára

STREDA 28. február

Prepodobný vyznávač Bazil

Čítania: Gn 7, 6 – 9; Prís 9, 12 – 18

I vošiel Noe... do korába. (Gn 7, 7)

Noe s rodinou a zvieratami vošli do korába, aby sa zachránili. Aj ja by som si chcel zachrániť svoj život, keď vidím okolo seba rozbúrené more tohto moderného sveta. A preto mi, Pane, ponúkaš záchranný koráb – Cirkev ako prostriedok na ceste do nebeského prístavu. Chcem ti v tejto chvíli odovzdať seba samého a svoju rodinu. Uchop kormidlo môjho srdca a posilni ma hlavne vo chvíľach mojej neistoty a malej viery.

Aliturgický deň. Služba vopred posvätených darov: Menlivé časti zo stredy tretieho týždňa Veľkého pôstu a mučenici Eudokii. Zdržanlivosť od mäsa (MM 20, 55)

ŠTVRTOK 1. marec

Prepodobná mučenica Eudokia

Čítania: Gn 7, 11 – 8, 3; Prís 10, 1 – 22 (več.); Kol 3, 4 – 11, zač. 257; Mt 7, 24 – 8, 4, zač. 24 (lit.)

... všetko, čo žilo na suchu, zomrelo. (Gn 7, 22b)

Všetko, čo malo v nozdrách dych života, všetko, čo žilo na suchu, zomrelo. Zostal iba Noe a to, čo bolo s ním na korábe. Táto udalosť je predobrazom krstu, tak ako to počujeme pri slávení tejto sviatosti. Voda je symbolom života, ale aj smrti. V krstnom kúpeli pri ponorení dieťaťa, keď sa nad ním zatvára voda, vnímame hlbokú pravdu, že sme odumreli pre tento svet a Boh nám ponúka spásu a hlboký osobný vzťah.

(Aliturgický deň) Ak sa slávi liturgia: Všetko ako 26. februára

PIATOK 2. marec

Hieromučeník Teodot

Čítania: Gn 8, 4 – 21; Prís 10, 31 – 11, 12

Tu Noe postavil Pánovi oltár... (Gn 8, 20a)

Dnes sa veľa stavia. Nové budovy, školy, nemocnice, závody... Aj Noe staval. Nie však pre seba, ale pre Pána. Staval oltár z toho, čo mal okolo seba – z kameňov.

Aj ja by som ti chcel, Pane, postaviť oltár z toho, čo mám, a nie z toho, čo nemám. Často ti hovorím: „Keby som mal viac času, modlil by som sa viac. Keby som mal viac peňazí..." Keby... Keby... A preto staviam oltár z môjho zdravia, chorôb, úspechov i neúspechov, dostatkov či nedostatkov.

Aliturgický deň. Služba vopred posvätených darov: Menlivé časti z piatka tretieho týždňa Veľkého pôstu, mučeníkom (5. hlas) a mučeníkom. Zdržanlivosť od mäsa (MM 21, 41, 53)

SOBOTA 3. marec

Tretia zádušná sobota. Mučeníci Eutropios, Kleonik a Bazilisk

Čítania: Hebr 10, 32 – 38a, zač. 325; Mk 2, 14 – 17, zač. 8 (rad.); 1 Sol 4, 13 – 17, zač. 270; Jn 5, 24 – 30, zač. 16 (zosnulým)

Lebo ak veríme... (1 Sol 4, 14a)

Lebo ak veríme, že Ježiš zomrel a vstal z mŕtvych, tak Boh aj tých, čo zosnuli, skrze Ježiša privedie s ním. (1 Sol, 4, 14) Lebo ak veríme... Verím, že Ježiš zomrel aj za moje vlastné hriechy, nielen za hriechy sveta? Verím, že on premohol smrť a vstal na tretí deň? Ak áno, tak nie je problém. Mám život, po ktorom tak intenzívne túžim. Život viery, nádeje, lásky, radosti, naplnenia, pokoja, služby, obety... Ak verím...

Liturgia: Každodenné antifóny. Menlivé časti zo služby za zosnulých. Namiesto *Dôstojné je* sa spieva *Najčistejšia Bohorodička*. Panychída (HS: 162; PZ: 116; HP: 169)

NEDEĽA 4. marec

Tretia pôstna nedeľa – Krížupoklonná

Čítania: Hebr 4, 14 – 5, 6, zač. 311; Mk 8, 34 – 9, 1, zač. 37

Kto chce ísť za mnou... (Mk 8, 34b)

Už malé deti sa snažia nasledovať a napodobňovať svojich rodičov. Chlapci berú do rúk kladivo, klince, dievčatá zasa bábiky a kočiariky. V živote si vyberáme mnohé vzory či idoly, ktoré po istom čase a z rôznych príčin opúšťame. Z detstva sme dozreli k dospelosti a z detskej viery k tej vyzretej. A tu Ježiš hovorí: „Kto chce ísť za mnou, nech zaprie sám seba, vezme svoj kríž a nasleduje ma." (Mk 8, 34b) Zrelosť našej viery sa ukazuje aj v konkrétnom nesení nášho osobného kríža. Ten ale nie vždy s radosťou prijímame a nesieme. Obzeráme sa vo svojom okolí, či aj iní majú taký ťažký kríž, a radi by sme si ho s nimi vymenili. Vnútorne s tým zápasíme a až po istom čase chápeme, že ten náš kríž je pre nás pripravený na mieru z lásky. Starý kazateľský príklad hovorí o mužovi, ktorý si nesie svoj kríž a neustále sa sťažuje, že je nesmierne ťažký. Rozhodne sa, že si ho skráti a odreže si z neho kúsok. Chvíľku sa mu kráča dobre, ale opäť ho začína tlačiť, a tak sa celý proces ešte niekoľkokrát zopakuje. Dôjde na koniec svojej životnej cesty, ktorú tvorí priepasť, a na druhej strane tejto priepasti je nebo. Chce si položiť svoj kríž ponad priepasť, aby po ňom prešiel, ale zisťuje, že je krátky. A tak iba smutne stojí a pozerá z diaľky na nebo, do ktorého sa nemôže dostať. Ty ma, Pane, poznáš a vieš, ako prijímam svoj kríž. Je pre mňa často ťažký. Prosím ťa o chuť a silu niesť svoj kríž darovaný tvojou láskou, a tak ťa celý život nasledovať.

Liturgia sv. Bazila Veľkého: Hlas 6. Tropár z hlasu a krížu, *Sláva, I teraz*, kondák z triódy. Ostatné z triódy. Namiesto *Svätý Bože* sa spieva *Tvojmu krížu*. Namiesto *Dôstojné je* sa spieva *Z teba, Milostiplná.* (HS: 149, 211; PZ: 103, 174; HP: 104, 172)

PONDELOK 5. marec

Mučeník Konón

Čítania: Gn 8, 21 – 9, 7; Prís 11, 19 – 12, 6 (več.); Flp 2, 5 – 11, zač. 240; Mt 13, 10 – 23, zač. 51 (lit.)

Boh požehnal Noema a jeho synov... (Gn 9, 1a)
Česi hovoria: „*Kdo maže, ten jede*." Podobne by som to videl s Božím požehnaním. Máme skúsenosť s tým, že sme sa v istých okolnostiach života veľa namáhali, a jednoducho to nešlo. Čudovali sme sa, ako je to možné. Veď sme využili všetky možnosti, známosti a finty. Ale keď sme to odovzdali do Božích rúk a prosili sme nebeského Otca o požehnanie danej záležitosti, zrazu sa veci pohli.
Pane, prosím, požehnávaj moje úsilie.
(Aliturgický deň) Ak sa slávi liturgia: Všetko ako 26. februára

UTOROK 6. marec

Štyridsiati dvaja mučeníci z Amoria
Čítania: Gn 9, 8 – 17; Prís 12, 8 – 22 (več.); 1 Kor 1, 18 – 31, zač. 125; Mt 13, 24 – 30. 36b – 43, zač. 52 a 54 (lit.)
Ja uzavriem zmluvu s vami... (Gn 9, 9b)
Dúha sa stala znakom zmluvy, ktorú Boh uzavrel medzi sebou a človekom. Zmluva prisľubovala, že takáto potopa už na zemi nenastane. Boh uzavrel viacero zmlúv v Starom zákone, napr. s Abrahámom, Jakubom, Mojžišom. Ale jedine človek túto zmluvu porušil. Nakoniec nám Boh dáva svojho jednorodeného Syna, ktorý uzatvára s nami zmluvu na dreve kríža a dáva za ňu tú najvyššiu cenu – cenu vlastného života.
(Aliturgický deň) Ak sa slávi liturgia: Všetko ako 26. februára

STREDA 7. marec

Hieromučeníci z Chersonu: Bazil a spol.
Čítania: Gn 9, 18 – 10, 1; Prís 12, 23 – 13, 9
A keď sa napil vína... (Gn 9, 21a)
Noe začal obrábať zem, vysadil vinicu a keď sa napil vína, opil sa. (Gn 9, 20 – 21a) Na večierni síce spievame: „Víno veselí srdce človeka", ale vieme, že je potrebná istá miera, ktorú Noe *prešvihol*. Problém však nie je vo víne, ale v našej miernosti či skôr nemiernosti. Netýka sa to iba vína, ale aj našich rečí, práce, zhonu, túžob, ba dokonca aj jedla. Umierni a usmerni, Pane, moje srdce, aby túžilo po tebe, a všetko ostatné užijem pre svoje dobro.
Aliturgický deň. Služba vopred posvätených darov: Menlivé časti zo stredy prostredného týždňa Veľkého pôstu a biskupovi vyznávačovi Teofylaktovi. Zdržanlivosť od mäsa (MM 22, 50)

ŠTVRTOK 8. marec

Prepodobný vyznávač Teofylakt
Čítania: Gn 10, 32 – 11, 9; Prís 13, 19 – 14, 6 (več., triódy); Iz 43, 9 – 14a; Múd 3, 1 – 9; Múd 5, 15 – 6, 3a (več., mučeníkom); Gal 2, 16 – 20, zač. 203; Mt 25, 14 – 30, zač. 105 (lit.)
... ktorej vrchol bude siahať až do neba... (Gn 11, 4b)
Dnešné moderné veľkomestá predstavujú malý Babylon. Ľudia sa hemžia sem a tam, stavajú vysoké mrakodrapy, ale hlavne tú najvyššiu vežu. Tou vežou sú peniaze, moc a sláva. Babylončania na dosiahnutie svojho úspechu Boha nepotrebovali. A preto Pán pomiatol ich jazyky a dielo nedokončili. A ako je to so mnou? Potrebujem do svojich aktivít Boha? Iste áno, lebo inak by som nerozumel Božiemu plánu.
(Aliturgický deň) Ak sa slávi liturgia: Všetko ako 26. februára (Dnes je možnosť sláviť službu vopred posvätených darov: Menlivé časti zo štvrtka prostredného týždňa Veľkého pôstu, ktoré sa nahradia slohami zo stredy prostredného týždňa, a mučeníkom – MM 22, 53.)

PIATOK 9. marec

Štyridsiati mučeníci zo Sebastey
Čítania: Gn 12, 1 – 7; Prís 14, 15 – 26; Hebr 12, 1 – 10, zač. 331; Mt 20, 1 –16, zač. 80
Odíď zo svojej krajiny... (Gn 12, 1b)
Abram dostáva pozvanie odísť z chaldejského Uru do krajiny, v ktorej nikdy nebol, a s niekým, koho nepozná. A predsa tento krok viery robí. Práve preto ho voláme praotcom viery. Pán ho privádza do krajiny, ktorá oplýva medom a mliekom. Táto situácia je náš obraz. Aj nás Pán volá z našej krajiny, kde sme sa usídlili, z krajiny svojho hriechu, do nebeského Kanaánu. Opustím svoj hriech a svoje chodníky?
Ďakujem ti, Pane, za pozvanie.
Aliturgický deň. Služba vopred posvätených darov: Menlivé časti z piatka prostredného týždňa Veľkého pôstu, mučeníkom (6. hlas) a mučeníkom. Zdržanlivosť od mäsa (MM 23, 43, 53)

SOBOTA 10. marec

Štvrtá zádušná sobota
Mučeník Kodrat a spol.
Čítania: Hebr 6, 9 – 12, zač. 313; Mk 7, 31 – 37, zač. 31 (rad.); 1 Kor 15, 47 – 57, zač. 163; Jn 5, 24 – 30, zač. 16 (zosn.)
... lebo nehľadám svoju vôľu... (Jn 5, 30c)
Určite všetci poznáme slová známej piesne skupiny Olympic: „*Já, já, já, jenom já*". Ja som urobil toto, ja som vybavil tamto... Ja, ja, ja... Vieš, Pane, koľko som sa ja namodlil, napostil, pomohol, obetoval ti? Ale pýtam sa, čo ty chceš vlastne odo mňa? Aká je tvoja vôľa? Ty si povedal: „Nehľadám svoju vôľu, ale vôľu toho, ktorý ma poslal." (Jn 5, 30c)
Nauč ma, Pane, hľadať tvoju vôľu, počuť ju pri modlitbe či čítaní tvojho slova.
Liturgia: Každodenné antifóny. Menlivé časti zo služby za zosnulých. Namiesto *Dôstojné je* sa spieva *Najčistejšia Bohorodička*. Panychída (HS: 162; PZ: 116; HP: 169)

NEDEĽA 11. marec

Štvrtá pôstna nedeľa – Pamiatka prepodobného Jána Klimaka
Čítania: Hebr 6, 13 – 20, zač. 314; Mk 9, 17 – 31, zač. 40
Jeden zo zástupu mu odpovedal: „Učiteľ..." (Mk 9, 17a)
Zo školských čias si pamätáme na učiteľov, ktorí k nám boli dobrí. Zvlášť si pamätáme na tých, ktorí od nás veľa vyžadovali, až nám to prekážalo. Dnes sme ale radi, že sme sa pri nich tak veľa naučili. Otec posadnutého chlapca nazýva Ježiša učiteľom. Iste o ňom už veľa počul, ale teraz ho konečne vidí z tváre do tváre. A vidí, čo dokáže mocou lásky – vyháňa démona, ktorý spôsobil jeho synovi mnohé choroby. Bola to poriadna lekcia pre otca, chlapca, dav ľudí, ale hlavne pre apoštolov.
Všetci chodíme do Kristovej školy lásky. Učíme sa tam žiť podľa Božích prikázaní a spoznávame dobro a lásku, no z času na čas prichádza aj nejaká tá skúška. Stane sa, že z nej niekedy prepadneme. Je to vo chvíľach, keď nevieme odpustiť, rozdeliť sa, nájsť si čas na druhých či na modlitbu, keď myslíme viac na seba, keď chceme mať ľudí okolo seba na svoj obraz... Dnešný svätý, prepodobný Ján, je nádherným príkladom žiaka, ktorý zvládol nielen vysokú školu, ale doktorát v Kristovej škole lásky, nasledovania a dôvery. Napísal príručku duchovného života zostavenú na spôsob rebríka vedúceho do neba, ktorý videl starozákonný patriarcha Jakub. Takto mu v kondáku spievame: „Svojou knihou, premúdry, prinášaš náuky sťa nevädnúce plody. Sladkosťou napĺňaš srdcia tých, čo ich vnímajú s triezvosťou, blažený. Veď rebrík dvíha duše uctievajúcich ťa s vierou od zeme k nebeskej a trvalej sláve."
Učiteľ, som pripravený, aby si ma viedol cestou viery a lásky.
Liturgia sv. Bazila Veľkého: Hlas 7. Predobrazujúce antifóny a blaženstvá. Tropár z hlasu, *Sláva*, *I teraz*, kondák z triódy. Ostatné z hlasu. Namiesto *Dôstojné je* sa spieva *Z teba, Milostiplná*. (HS: 150, 212; PZ: 104, 176; HP: 105, 174)

Marek Horňák

detská Mozaika

Mocou Ducha

Nicejsko-konštantínopolské vyznanie viery

A mocou Ducha Svätého vzal si telo z Márie Panny

Verím...

Ahoj, deti!
Veríme, že Boh je všemohúci. To znamená, že môže urobiť naozaj všetko. Druhá vec je, či to aj naozaj chce... No v príhodnom čase sa rozhodol, že medzi ľudí príde ako malé, nevinné dieťa.

Anjel jej odpovedal: „Duch Svätý zostúpi na teba a moc Najvyššieho ťa zatieni. A preto aj dieťa bude sa volať svätým, bude to Boží Syn." (Lk 1, 35)

Každé novonarodené dieťa nám pripomína túto pravdu viery. Nad každým z malých drobcov žasneme a dúfame, že raz budú veľkí nielen telesne, ale hlavne duchovne. Každý nový človek je nádejou pre tento svet, lebo doň môže priniesť veľa lásky a Božích skutkov.

Urob si spolu s nami bábätko. Na výkres si nakresli dieťatko (ak to nevieš, z facebooku alebo webu Slova si vytlač šablónu), vyfarbi ho a vystrihni. Potom pásikom bieleho plátna obtoč telíčko a previaž mašličkou.

Božie dieťa

Leporelo 16

To, že mocou Svätého Ducha si vzal telo z Panny Márie, si pripomíname na sviatok Narodenia Pána.
Úloha: Na prázdne miesta na ikone priraď správne postavy alebo veci.

Božia Matka

Píše a kreslí Dada Kolesárová.

Komiks

Príbehy poslušníka

JUBILEÁ KŇAZOV

Mons. Jozef Tóth, titulárny kanonik, protojerej, na dôchodku v Košiciach – 20. marec – 93 rokov života

Srdečne blahoželáme a prajeme
mnohaja lita, blahaja lita!

SPOLOK SV. CYRILA A METODA

V januári sme v ústredí Spolku sv. Cyrila a Metoda zaregistrovali dvanásť prihlášok nových členov nášho spolku z farnosti Lomné. Týmto vyjadrujeme úprimné poďakovanie správcovi farnosti otcovi Petrovi Olšavskému a všetkým novým členom blahoželáme.

výbor spolku

Jubilanti – február

50 rokov: Marta Gorejová, Porostov; Terézia Oreničová, Košice; Ing. Marek Štefanko, Trebišov; Monika Švedová, Kamenná Poruba
60 rokov: Ing. Ján Antolík, Sečovce; Helena Hrinková, Kručov; Anna Kovaľová, Moravany; Helena Lukačková, Ruská Poruba; Jozef Maďoran, Kuzmice; Eva Petruňová, Choňkovce; Pavol Trella, Sačurov
70 rokov: vladyka Ladislav Hučko, Praha; Ing. Marian Bršel, Detva; Juraj Demko, Šamudovce; Anna Fabianová, Dvorianky; Anna Ihnátová, Strážske; Mária Kačanovská, Trhovište; Mária Kačurová, Sačurov; Ondrej Ridila, Zemplínska Teplica; Helena Tkáčová, Bánovce nad Ondavou
75 rokov: PhMr. Mária Bojková, Novosad; Mikuláš Bugis, Košice; Júlia Kamzíková, Šumiac; Ing. Ján Murín, Sečovce; Juraj Nechtila, Lesné; Bernardína Rímska, Kusín; Mária Šubová, Košice
80 rokov: Irena Kurucová, Nižná Rybnica; Regina Štefková, Lemešany
85 rokov: Mária Horvatová, Okružná; Ing. Ladislav Jacko, Michalovce; Helena Jurinová, Svidník; Anton Staško, Drienov
90 rokov: Michal Labač, Sobrance

BLAHOŽELÁME

Duchovný otec **Ján Senaj**, 11. februára ste oslávili narodeniny. Pri tejto príležitosti nám dovoľte, aby sme vám popriali pevné zdravie, pokoj a lásku v srdci, nekončenú hojnosť darov Svätého Ducha a ochranu Presvätej Bohorodičky. Ďakujeme vám za obetavú duchovnú službu, za vaše každodenné modlitby a za krásne kázne. Do ďalších rokov života vyprosujeme veľa Božích milostí, pevné zdravie, plnosť darov Svätého Ducha, pomoc a ochranu nebeskej Matky. *Na mnohaja i blahaja lita!*

veriaci z Brezničky

Bohu veľká vďaka za požehnaných 65 rokov života, ktorých sa 22. februára dožíva **Jozef Bočko** z Kamennej Poruby. Zo srdca ďakujeme za vašu lásku, výchovu, pomoc, obetavosť a starostlivosť. Do ďalších rokov života vám od všemohúceho Boha vyprosujeme hojnosť Božích milostí, dary Svätého Ducha, Boží pokoj a požehnanie, pevné zdravie a ochranu Presvätej Bohorodičky. *Mnohaja i blahaja lita* vyprosujú, manželka Mária, dcéry Danka, Lucka, Marienka, Monika s rodinami a vnúčatá Sarinka a Lucka. Od tých, ktorí vás s láskou nosia vo svojom srdci.

Náš duchovný otec **Ján Pavlovský** oslávil 20. februára krásnych 30 rokov života. Do tvojich ďalších rokov kňazského i osobného života ti vyprosujeme hojnosť darov Svätého Ducha, radosť z povolania, lásku i ochranu Presvätej Bohorodičky. *Na mnohaja i blahaja lita!*

s láskou milujúci rodičia a súrodenci

Naša mamka, babka, prababka **Mária Ščerbová** z Ruskej Poruby oslávila 24. februára krásne životné jubileum – 85 rokov. Pri tejto príležitosti sa vám chceme poďakovať za výchovu a najmä za pevnú vieru v Boha. Zažili ste trpké chvíle hladu a chladu najmä v čase druhej svetovej vojny. Stále ste plná optimizmu, za čo sme vďační len Pánu Bohu. Vyprosujeme vám do ďalších rokov veľa Božích milostí a ochranu Presvätej Bohorodičky, ku ktorej sa dennodenne utiekate. Syn Ján, dcéra Helena s manželom Dušanom, vnúčatá Lucia a Ján vám ďakujú na nezabudnuteľné chvíle prežité s vami počas prázdnin. Pravnúčatá Timko a Tomáško sa tešia na ďalšie chvíle prežité s vami.

Mária Alexová z Vernára oslávi 25. februára 60 rokov života. K vášmu sviatku vám vyprosujeme zdravie, mnoho Božích milostí a neustálu Božiu prítomnosť. Nech Ježiš, ktorý je pravý pokoj a pravá láska, napĺňa vaše srdce každým dňom. Presvätá Bohorodička nech vás chráni svojím ochranným plášťom *na mnohaja i blahaja lita!* To vám vyprosujú deti s rodinami a veriaci z farnosti Vernár.

Drahá naša mamka **Mária Bryndzová** z Oľšavice oslávi 1. marca krásnych a požehnaných 80 rokov života. K vášmu okrúhlemu jubileu vám vyprosujeme hojnosť Božích milostí a ďakujeme za lásku, starostlivosť a modlitby.

s láskou a vďačnosťou vaše deti Ján, Michal, Mária a Helena s rodinami

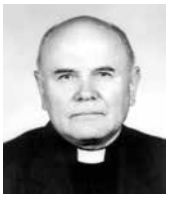

Drahý náš otec **Janko Minďaš**, k vašim 78. narodeninám, ktoré oslávite 4. marca, vám srdečne blahoželáme. Chceme sa vám s úprimnosťou poďakovať za vaše veľké, milujúce srdce naplnené nesmiernou dobrotou, láskou, obetavosťou, ktorú od vás neustále prijímame. Ste pre nás vzácnym človekom. Vyprosujeme vám od dobrotivého Boha, aby vás požehnal milosťou Svätého Ducha, zdravím, pokojom, dlhým, šťastným a radostným životom *na mnohaja i blahaja lita*.

zo srdca vaši blízki priatelia a rodáci

Náš drahý otec **Peter Iľko**, pozvanie slúžiť do Otcovej vinice ste si vzali k srdcu a túto službu si plníte svedomite každým dňom. Vaša prítomnosť v našej farnosti a filiálke priniesla bohatú úrodu, keďže ste si osvojili slová: „Kto ostáva vo mne a ja v ňom, prináša veľa ovocia; lebo bezo mňa nemôžete nič urobiť“. Sme vám veľmi vďační za každé povzbudivé slovo, každú radosť a za každý úsmev, ktorý nám prinášate. Ďakujeme vám, že nás dennodenne kŕmite telom a krvou nášho Pána Ježiša a sprostredkúvate nám sviatosti. Ste pre nás živým svedectvom vzkrieseného Krista, pretože svojím životom svedčíte o zmŕtvychvstalom Kristovi, a tak nás vediete do nebeskej vlasti. Pri príležitosti vašich 40. narodenín vám aj celej vašej rodine vyprosujeme hojnosť Božích milostí a ochranu Presvätej Bohorodičky *na mnohaja i blahaja lita*.

veriaci z farnosti Orlov a filiálky Andrejovka

Milý otec **Vladimír Sekera-Mikluš**, k tvojim krásnym 40. narodeninám, ktoré osláviš 7. marca, ti od nebeského Otca vyprosujeme hojné požehnanie, pevné zdravie, mnoho darov Svätého Ducha, horlivosť a lásku potrebnú na službu v Pánovej vinici, pokoj a radosť v kruhu rodiny a ochranu Božej Matky na všetkých cestách života. *Na mnohaji i blahaja lita!*

s láskou manželka Janka, synovia Tadeáš, Samuel a Jakub a celá rodina s veriacimi farnosti Abranovce

Vzdávame vďaku Pánu Bohu za veľký dar, nášho duchovného otca **Vladimíra Sekeru-Mikluša**, ktorý 7. marca oslávi 40 rokov života. Z úprimného srdca vám blahoželáme a ďakujeme za všetko, čo ste pre našu farnosť doteraz urobili, a veríme, že pri vašej horlivosti a obetavosti budete vykonávať aj naďalej. Do ďalších rokov vám a vašej rodine vyprosujeme pevné zdravie, plnosť darov Svätého Ducha a ochranu Presvätej Bohorodičky. *Na mnohaja i blahaja lita!*

veriaci z Abranoviec a Dúbravy

SPOMÍNAME

11. marca si pripomíname 10. výročie úmrtia mamičky **Anny Cilliovej, rod. Petáchovej**, manželky gréckokatolíckeho kňaza Pavla Cilliho, ktorý ju predišiel do večnosti v roku 2004. S láskou si spomíname na našich rodičov. Navždy ostávajú v našich srdciach a modlitbách. Blažený pokoj a večná im pamiatka!

synovia Vladimír, Miron, dcéry Mária a Magdaléna s rodinami

INZERCIA

VÝROBA A OPRAVA VITRÁŽÍ
WWW.PROMONTGLASS.SK
Mobil: 0918 623 064

Rekonštrukcie striech a veží kostolov. Nové strechy. Demontáž a likvidácia azbestu. Vypracovanie potrebnej projektovej dokumentácie. www.svestav.sk. Mobil: 0905 437 209, mejl: svestav@stonline.sk

Ponúkam striekanú izoláciu pur penou, až o 70 % znížené straty tepla, tvarová stálosť, odolnosť proti škodcom, dokonalé vyplnenie, utesnenie každého rohu, kúta, stropu, povaly a pod. www.PURizolaciaVT.sk tel.: 0915 377 320 cena: dohodou

Elektrické pohony zvonov: lineárny a elektromagnetický pohon, diaľkové ovládania zvonov, oprava starých systémov. Tel.: 057/442 18 28; 0907 268 344

Výškové práce. Orez a zrez vysokých stromov. Tel: 0905 134 188

Ponúkam prácu maliarom, natieračom, živnostníkom, dlhodobo. Volať: **0905 389 162**

TV LUX

23.02. (piatok) 08.20 Starý zákon: Potrava slova 12 15.30 Krížová cesta 17.30 Moja misia 21.00 Svedectvo 22.55 **GkM** R

24.02. (sobota) 04.05 **GkM** R 12.55 Revolúcia Jána XXIII. – dokument 14.00 **Akatist** 14.40 **GkM** R 17.20 PKP 20.30 Svetlo pre opustených – film

25.02. (nedeľa) 08.00 Klbko: Svätá omša 14.25 Si jedna z nás – dokument 15.15 Slovo v obraze: Prichádzanie – umelecký program 16.30 **Martin Mekel: O službe pre Rómov** 19.40 Katechéza: Podobenstvá 21.00 Medzi nebom a zemou – publicistika

26.02. (pondelok) 08.20 Kráľovstvo bez hraníc: Chlapec v chráme – detský program 10.20 Z prameňa 11.30 Godzone magazín 13.30 Marián Gavenda: Všeobecné povolanie k svätosti 17.30 Spolok sv. Jána Almužníka

a Útulok sv. Martina 23.00 **Medzi nebom a zemou: Hosť: Andrea Turčanová, primátorka Prešova**

27.02. (utorok) 08.20 Kráľovstvo bez hraníc: Ján Krstiteľ – detský program 10.10 Z prameňa 16.00 Večerná univerzita: Ulf Ekman v Prešove 16.40 Misia za humnami – dokument 20.25 V kontexte 20.55 **Gréckokatolícky magazín** 21.15 Spojení oceánom 22.05 Charita Košice

28.02. (streda) 08.20 Kráľovstvo bez hraníc: Nielen z chleba žije človek 09.15 Z prameňa 17.30 Doma je doma 20.15 PKP 21.50 Viera v Rusku: Butovo, zoznam z masového hrobu 12

01.03. (štvrtok) 03.50 **GkM** R 08.20 Kráľovstvo bez hraníc: Ján Krstiteľ a Salome 10.30 **GkM** R 10.45 PKP 16.00 Večera u Slováka: 3. pôstna nedeľa – diskusná relácia 16.30 Kulmenie: 7 km od Jeruzalema 17.20 PKP R 17.30 Doma je doma 22.35 PKP R

02.03. (piatok) 08.20 Kráľovstvo bez hraníc: Žena pri studni 10.10 Z prameňa 15.30 Krížová cesta 17.30 **František: Ľudový pápež** – dokument 19.50 PKP R 20.05 Spravodajský súhrn 21.00 Svedectvo 21.05 Chvály 22.55 **GkM** R 23.35 Charita Košice – krátky dokument

03.03. (sobota) 04.05 **GkM** R 08.00 Klbko: Svätá omša 09.50 Slovo v obraze: Prichádzanie – umelecký program 10.30 Brainwashing: Vymývanie mozgov – dokument 14.00 **Akatist** 14.40 **GkM** R 16.00 Fatimská sobota 20.30 Kráľ Dávid – film 12 22.05 Vzťahy

04.03. (nedeľa) 01.25 Kresťan v spoločnosti – publicistika 08.00 Klbko: Svätá omša – detský program 15.15 Slovo v obraze: Ježiš a Nikodém – umelecký program 16.30 Klinec po hlavičke 21.00 *Quo vadis* s Maxom Kašparů

TV NOE

23.02. (piatok) 18.55 Dobrý muž ze Saratova 22.30 Stalingradská Madona – dokument

24.02. (sobota) 18.30 Bible pro nejmenší: Seslání Ducha Svatého 00.15 **Řeckokatolický magazín (ŘkM)**

25.02. (nedeľa) 10.00 Mše svatá z Kostela sv. Jakuba v Trnavě 11.15 **ŘkM** R 20.00 Skutečný příběh Kristiady – mexický hraný film

26.02. (pondelok) 12.55 Velké ticho v Poličanech – umelecký portrét sestier trapistiek 18.35 Bible pro nejmenší: Země zaslíbená

27.02. (utorok) 10.15 Květ mezi trny – dokument 17.25 Mosambik: Cipriano – dokument 18.30 Bible pro nejmenší: Samson 21.00 **Řeckokatolický magazín**

28.02. (streda) 07.20 Ale on není bílý – príbeh 10.45 Dopisy z rovníku – dokument 18.30 Bible pro nejmenší: Ruth a Naomi

01.03. (štvrtok) 09.20 Život bl. sestry Márie Romeo Menesesovej 14.45 Soucitná srdce: Misionářské Dcery Ducha Svatého 15.35 **ŘkM** R

02.03. (piatok) 11.10 Zvěčněné šupolím – dokument 16.20 Kazachstán, poutní kostel 18.00 Salesiáni na Madagaskaru 18.30 Bible pro nejmenší: David a Goliáš

03.03. (sobota) 08.30 Noeland (25) 12.00 Angelus Domini: Film jako modlitba 18.35 Sedmihlásky (133)

04.03. (nedeľa) 07.15 **ŘkM** R 14.35 Znovuzrození národa: Albánie 23.35 Angola: Nepřestanu chodit ulicemi – dokument

G. K. Chesterton: *Najlepšie je nevypovedané*

Prvýkrát v slovenskom preklade a v limitovanej edícii vyšla poézia G. K. Chestertona. Výber 21 básní od prekladateľky a poetky Jany Kantorovej-Bálikovej, doplnený o ilustrácie Andrey Spišákovej. Výnimočný titul môže byť krásnym darčekom aj obohatením vašej knižnice autora mimoriadnej kvality. Chestertonova poézia nie je príliš známa. Rovnako ako v ostatných svojich prácach, aj v nej uplatňoval svoj zmysel pre humor a paradox, ktorý dobre vystihuje aj jeho vyjadrenie: „Musíme mať dostatok úcty k všetkým veciam mimo nás, aby sme šliapali na trávu s bázňou. Musíme mať aj dostatok opovrhnutia k všetkým veciam mimo nás, aby sme boli schopní v pravý čas napľuť na hviezdy.“ (Ortodoxia, 1908) (kumran.sk)

S láskou Vincent

12

Pre fajnšmekrov filmového a výtvarného umenia pripravili režiséri Dorota Kobielová a Hugh Welchman vizuálne veľmi zaujímavý dotyk štetcom Vincenta van Gogha, ktorý je nominovaný na prestížne filmové ocenenie Oscar v kategórii Najlepší animovaný film.

Autori ponúkajú divákom 95 minút umenia, ktoré je vytvorené zo 66 960 obrázkov a každý z nich je originálnou olejomaľbou na plátne. Aj napriek výhradám recenzentov, že náročná animácia vytlačila detektívny príbeh na okraj, určite stojí za to pozrieť si ho. Už aj preto, lebo v súčasnej digitálnej dobe vidieť tento druh animácie je pomerne zriedkavé. Podkladom scenára filmu boli Vincentove listy bratovi Theovi. (Dada Kolesárová)

František – ľudový pápež

13. marca pred piatimi rokmi bol v konkláve v Sixtínskej kaplnke zvolený za pápeža argentínsky kardinál a arcibiskup v Buenos Aires Jorge Mario Bergoglio SJ. Stal sa tak prvým pápežom pochádzajúcim z amerického kontinentu a prvým jezuitom na pápežskom tróne. Pre Európanov bol nový pápež veľkou neznámou. Na to, aby sme pochopili, čo ho vedie k dnešným skutkom a slovám, musíme nazrieť do minulosti. Musíme spoznať, kým bol Jorge Mario Bergoglio predtým, ako sa stal pápežom. V tomto dokumente ľudia, ktorí ho osobne poznali, rozprávajú o jeho službe v úrade jezuitského provinciála, neskôr arcibiskupa v Buenos Aires, ale predovšetkým o jeho láske k chudobným a obyčajným ľuďom. Dokument o Svätom Otcovi Františkovi pred jeho zvolením si môžete pozrieť na TV LUX 2. marca o 17.30 hod. (Juraj Gradoš)

Dominika Gurbaľová: *V srdci mi znie*

CD je debutovým albumom mladej worshipovej a gospelovej speváčky s krásnou farbou hlasu Dominiky Gurbaľovej z Košíc. Osemnásť piesní vyjadruje to, čo jej znie v srdci pri stretnutí s Bohom: „Verím, že dary, ktoré nám Boh dáva, nedáva len nám samým. Ale jeho dar pre nás skrze nás všetkým. A keď si tak navzájom dávame, čo nám on dáva, odovzdávame si tak kúsok z neho. Tak vám to tu teraz s úprimnou radosťou a bázňou vo viere odovzdávam. To, čo mi v srdci znie, keď sa stretám alebo chcem stretať s Bohom.“ Na diele spolupracovali aj hostia Maroš Vataščin, Jakub Krátky, Tadeáš Gavala, Majka Varhoľáková a ďalší. (D. Kolesárová)

05.03. (pondelok) 12.55 Historie českých hospiců aneb První hospic v Čechách 16.45 Naše peníze, jejich osud 20.00 Svatý Jan Neumann – dokument

06.03. (utorok) 18.30 Bible pro nejmenší: Eliáš 21.05 Řeckokatolický magazín 21.20 Abrahámova cesta

07.03. (streda) 18.25 Bible pro nejmenší: Ester 18.30 Pan rektor – dokument

08.03. (štvrtok) 08.00 Pomoc křesťanům v Etiopii 15.05 **ŘkM** R 18.40 Bible pro nejmenší: Šadrak, Méšak a Abed-nego

09.03. (piatok) 10.00 Zdenka Schelingová 12.50 Svatá Františka Římská – dokument 15.00 Misie slovenských salesiánů v Belgii 18.30 Bible pro nejmenší: Ježíšovy zázraky 19.30 Slovanský Velehrad – príbeh

10.03. (sobota) 07.30 Nárožní kámen 18.30 Bible pro nejmenší: Ježíšovy zázraky 20.00 Bůh v Krakově – film

11.03. (nedeľa) 06.30 Trinidad a Tobago: Všichni vy žízniví, pojďte 10.00 Mše svatá z kostela sv. Jakuba v Trnavě 11.30 **ŘkM** R 23.15 Quo vadis: Útěk z Iráku

LUMEN

24.02. (sobota) 09.30 Matka púšte svätá Synkletika Alexandrijská 10.00 Viera do vrecka: Opustiť otca i matku (2) 15.15 Literárna kaviareň: Valentína Sedileková

25.02. (nedeľa) 06.05 Modlitba prvej hodinky 15.30 Ekuména na Ukrajine. Hosť: prof. Anton Konečný 18.00 **Emauzy – gréckokatolícka svätá liturgia z Prešova** 20.30 Karmel: Storočnica teologického periodika *Duchovný pastier* a jeho vízie rozvoja. Hosť: Daniel Dian

26.02. (pondelok) 16.30 Zhodnotenie Národného týždňa manželstva. Rozhovor s organizátormi NTM 2018

27.02. (utorok) 20.00 Mariánske modlitby očami mladých. Hosť: Mons. Stanislav Stolárik, rožňavský diecézny biskup

28.2. (streda) 20.00 Rímskokatolícky farský úrad Bobrov

03.03. (sobota) 20.15 Predstavenie časopisu Verbum

04.03. (nedeľa) 06.05 Modlitba prvej hodinky

06.03. (utorok) 20.00 Exorcista Gianni Sini na Slovensku

10.03. (sobota) 18.00 **Emauzy – gréckokatolícka svätá liturgia z Katedrálneho chrámu Narodenia Presvätej Bohorodičky v Košiciach;** slávi otec Peter Orenič

13.03. (utorok) 20.00 Svätý Jozef, ochranca Cirkvi. Hostia: Peter Staroštík a Štefan Fábry

20.03. (utorok) 20.00 Pravovernosť zjavenia a pravdy viery o Božej Matke. Hosť: prof. Anton Adam

RTVS

JEDNOTKA

28.02. (streda) 14.50 Svetové dedičstvo UNESCO: Levoča – dokumentárny film R

01.03. (štvrtok) 12.25 Svetové dedičstvo UNESCO: Bardejov – dokumentárny film R

DVOJKA

27.02. (utorok) 15.00 Zvláštna akcia R 20.10 Magická osmička – Okolnosti a politické udalosti, ktoré viedli k Februáru 1948

03.03. (sobota) 08.55 Božie domy s Vandalom – dokument o sakrálnych stavbách na Slovensku

04.03. (nedeľa) 07.15 Božie domy s Vandalom – dokument R 13.20 Orientácie 19.50 Slovo

RÁDIO SLOVENSKO A REGINA

25.02. (nedeľa) 09.05 Evanjelické služby Božie z Kalinova 10.05 Soňa Gyarfášová: Príbehy ľudí v 20. storočí

04.03. (nedeľa) 09.05 Svätá omša z Bratislavy 10.05 Dagmar Mozolová: Encyklopédia spravodlivých

11.03. (nedeľa) 09.05 Svätá omša z Dómu sv. Alžbety v Košiciach 10.05 Soňa Gyarfášová: Príbehy ľudí v 20. storočí

RÁDIO REGINA

18.02. (nedeľa) 22.20 Dagmar Mozolová: Opri sa o mňa

11.03. (nedeľa) 22.20 Dagmar Mozolová: Opri sa o mňa

Pondelok 17.05 Viera v živote

Utorok 20.00 Duchovné horizonty R

Sobota 05.00 Ekuména vo svete 18.15 Ekuména vo svete R

Nedeľa 06.05 Rádio Vaticana 17.05 Duchovné horizonty 17.50 Rádio Vaticana R

RÁDIO DEVÍN

Nedeľa 07.00 Krajina duše 07.30 Musica sacra

Zmena programu vyhradená.

RELAX

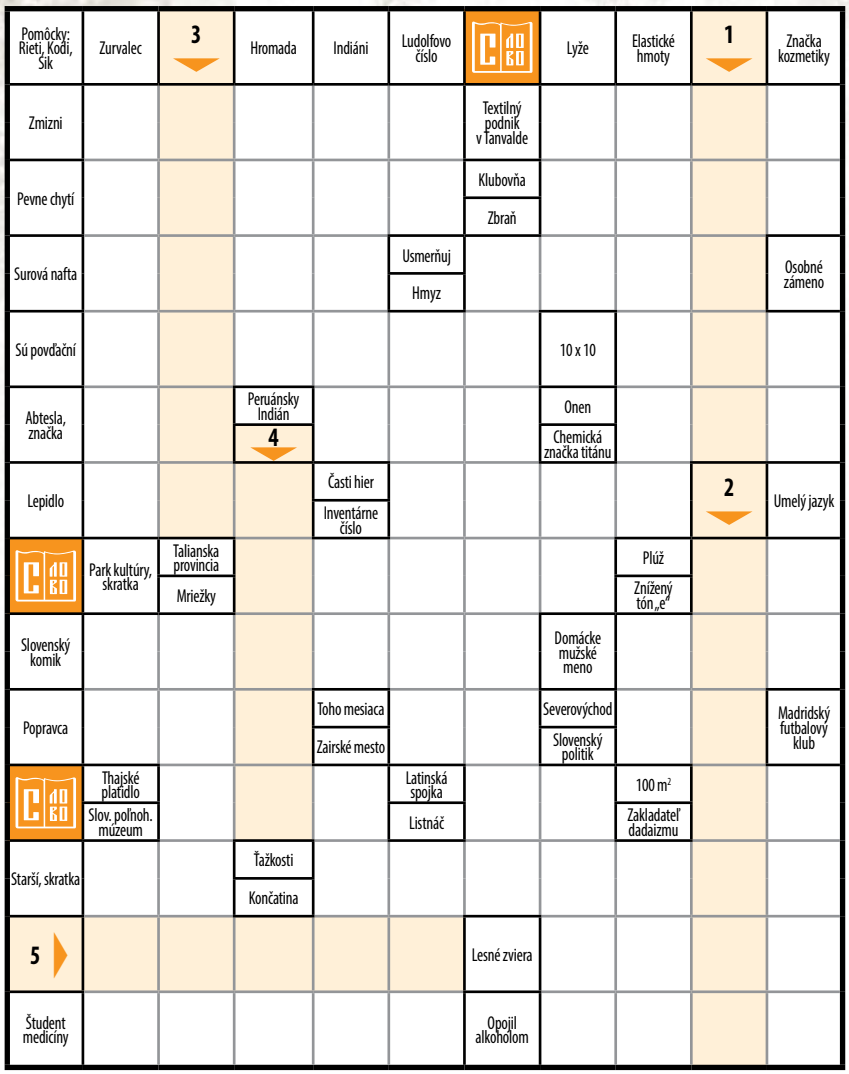

A	V	Y	P	M	O	K	E	Y	H	A	N	S	Ľ	Y	K	S
T	C	D	Š	O	P	A	I	R	É	N	A	B	O	R	T	Y
K	Á	I	D	É	T	N	E	A	P	M	A	R	J	O	L	K
E	V	Z	L	I	E	Y	O	V	O	L	R	O	K	P	A	O
S	O	A	L	D	B	L	B	T	E	Ž	V	A	I	D	M	R
A	V	A	R	U	E	A	A	T	A	I	D	I	A	O	A	K
Š	V	E	Ľ	K	O	S	Ť	V	Č	L	O	V	E	K	A	Ú
K	V	S	T	R	E	A	R	E	L	E	Z	Ľ	E	R	S	K
O	Ý	O	T	L	Ž	K	I	CH	B	T	O	I	A	T	A	O
L	R	A	D	I	O	L	R	A	U	K	R	M	A	A	K	S
Á	Ľ	A	S	Á	P	S	R	Í	R	A	E	V	I	N	A	I
K	Y	K	S	Á	R	V	M	A	Z	L	A	B	L	E	S	K
U	O	E	M	I	S	I	E	D	A	A	T	S	E	C	Í	Y

Legenda: ABORTY, AORTA, AZIDY, BALET, BALZAM, BLESK, BURZA, CESTA, ČLOVEK, DOZOR, DREVO, EMISIE, EVINA, KANYLA, KARAMEL, KOMPY, KRÍZA, KVALITA KVARK, LEKTOR, LIEČIVO, ODPORY, OSIKY, RAMPA, RIAPOŠ, RIEKA, SAMOTA, SEDLICA, SEKTA, SLNKO, SĽUBY, SNAHY, SPÁSA, STOKA, SVETLO, SVRAB, ŠKOLÁK, TANEC, TLAMA, TVARY, ŤAŽISKO, ÚKROKY, ÚSTAVA, VALÉP, VEĽKOSŤ, VIERA, VODÁRI, VRÁSKY, ZELER, ZLATO, ZVADA, ŽILETKA.

Tajničku osemsmerovky tvorí 26 nevyškrtaných písmen.

Autor: Marek Pataky

Správne riešenia z čísla 2: *Krížovka:* Katolícky Boh nie je. Existuje iba Boh. *Osemsmerovka:* Láska nerobí človeka slepým, ale vnímavým na hodnoty.

Výherca: Eva Sabolová z Gelnice

Riešenia zasielajte na adresu:
SLOVO, Hlavná 3, 080 01 Prešov alebo inzercia@casopisslovo.sk.

KVETNÝ VÍKEND

PREŠOV – Jubilejný Kvetný víkend v Bárke

Miesto: GMC BÁRKA JUSKOVA VOĽA

„Tvoje z tvojho tebe prinášame...“
„Našla si milosť u Boha.“ (Lk 1, 30)

PROGRAM

23.03. (piatok) 17.00 – 19.30 registrácia
20.00 služba vopred posvätených darov, úvodné slovo

24.03. (sobota) katechézy, workshopy, práca v skupinách, kapela Orchester Bárka

25.03. (nedeľa) Víkend vyvrcholí stretnutím s vladykom Jánom Babjakom SJ v prešovskom kine Scala (tak ako ho nepoznáte) v reláciách:
Nikto nie je dokonalý, iba Boh
Milujem Cirkev
Tajomstvo vladykovej kuchyne

V programe nebudú chýbať vzácni hostia, požehnanie, modlitba, Ďakovný akatist, divadlo, scénické tance, hudobné zoskupenie viac ako štyridsiatich horlivých talentovaných mladých ľudí, Onezim, tombola a množstvo iných zaujímavých aktivít.

Príďte a spoločne oslávme jubileá našej archieparchie.

Stretnutie je bezplatné a kapacitne neobmedzené.
Tombolové lístky v hodnote 0,50 eur si môžete zakúpiť hneď pri registrácii.
Rezervácie: skolacentrum@centrum.sk alebo na tel. č.: 057/449 02 90, 449 07 61
Cena za víkendový pobyt: pre nečlenov CVČ 20 eur, pre členov CVČ 16 eur (platba na mieste).
V cene je zahrnutá doprava z Juskovej Vole do Prešova a späť.

KOŠICE – Kvetný víkend

Miesto: TREBIŠOV

„Neboj sa, Mária, našla si milosť u Boha.“ (Lk 1, 30)

Rada pre mládež Košickej eparchie v mene vladyku Milana pozýva mladých s ODVAHOU prežiť Kvetný víkend.

Termín: **23. – 25. marec**

Čakajú ťa kroky odvahy, krížová cesta mestom, katechéza otca Mariána Kuffu, stretnutie s vladykom Milanom Chauturom CSsR a Božou dobrotou.

Prihlasovanie: bližšie informácie a spôsob prihlásenia nájdete na www.aetos.sk.
Cena: 18 eur (ubytovanie a strava)

BRATISLAVA

Miesto: MARIANKA PRI BRATISLAVE

PROGRAM

24.03. (sobota) 14.00 krížová cesta
15.00 katechéza vladyku Petra Rusnáka, bratislavského eparchu

PÚTNICKÉ MIESTA GRÉCKOKATOLÍCKEJ CIRKVI NA SLOVENSKU

Ľutina, bazilikalutina.sk, 051/459 62 31
25.02. **Katedra svätého Petra** – odpustová slávnosť baziliky; archijerejská svätá liturgia; slávi vladyka Ján Babjak SJ, arcibiskup metropolita
23.02. – 04.03. **Ikonopisecký kurz.** Vedie Peter Komišak.
03.03. **Fatimská sobota** (10.00 h)
11.03. **Modlitby so službou oslobodenia a uzdravenia:** chvály, svätá liturgia, eucharistická pobožnosť (17.00 h)

Michalovce, bazilikaredemptoristi.sk, 0902 275 145
25.02. **Modlitby pri relikviách bl. Metoda:** ruženec (16.30 h) Moleben k bl. Metodovi (17.00 h); svätá liturgia s modlitbami za uzdravenie (18.00 h)
03.03. **Fatimská sobota**
11.03. **Stretnutie členov arcibratstva ruženca:** svätá liturgia (18.00 h)

Klokočov, klokocovgrkat.sk, 0911 105 908
28.02. **Modlitby za oslobodenie a uzdravenie:** svätá liturgia (17.30 h)
09.03. **Modlitby za oslobodenie a uzdr.** (17.30 h)
14.03. **Modlitby za oslobodenie a uzdr.** (17.30 h)

Litmanová, horazvir.sk, 0903 982 828
03.03. **Fatimská sobota:** sviatosť pomazania chorých (10.30 h)
04.03. **Malá púť** (10.30 h)
25.03. **Zvestovanie Presvätej Bohorodičke:** celodenná eucharistická adorácia
30.03. **Veľký piatok:** krížová cesta

CENTRUM PRE RODINU ZLATÁ BAŇA – SIGORD

centrumsigord.sk, 0903 983 316 – 7
23. – 25.02. **MMM1 – Manželstvo misia možná.** Víkend pre manželské páry túžiace obnoviť si manželskú jednotu, vzájomnú lásku a porozumenie. Príspevok je 95 eur za manželský pár.
06.03. **Seminár o prorockých daroch pre kňazov.** Jednodňový seminár o prorockých daroch a službe. Vedie Pavol Strežo. Začiatok seminára je o 09.00 hod. Príspevok na seminár je 10 eur.
09. – 11.03. **Kurz Rút.** Evanjelizačný kurz pre manželov, ktorého zmyslom je posilniť, oživiť a uzdraviť ich vzťah prostredníctvom poznania plánu Boha pre manželstvo. Príspevok je 95 eur za pár.
15. – 18.03. **Kurz prípravy na manželstvo.** Ak sa chystáte na svoj svadobný deň alebo o ňom ešte len uvažujete, ak máte plnú hlavu predsvadobných príprav, alebo sa okolo svadobných salónov ešte len prechádzate, urobte pre vašu spoločnú budúcnosť ešte niečo, čo váš vzťah posilní. Viac sa o kurze prípravy na manželstvo môžete dozvedieť na www.domanzelstva.sk. Príspevok je 120 eur za pár.

RÓMSKA MISIA

romskamisia.sk, 0915 951 081
27.02. – 01.03. **Tábor pre rómskych chlapcov s duchovným povolaním** (kláštor sestier redemptoristiek Vranov nad Topľou-Lomnica)
05.03. **Formácia *Fundamenty*** (Čičava 18.00 h)

KOINONIA JÁN KRSTITEĽ

koinoniapo.sk, fcb: koinonia ján krstiteľ prešov
14.03. **Večer chvál s katechézou pre manželov a snúbencov** (komunitný dom, Záborské 18.00 h)
21.03. **Večer mladých** (komunitný dom, Záborské 17.30 h)

CENACOLO KOMUNITA

cenacolo.sk, cdv_slovakia@hotmail.com
Piatok 19.00 **Rodičovský klub** v Dominikánskom konvente v Košiciach na Mäsiarskej 6
Ruženec za závislých: Utorok 16.30 Kaplnka v nemocnici v Snine; Streda 18.00 Kláštor Sancta Mária na Konštantínovej ul. v Prešove a kláštor sestier sv. Vincenta de Paul na Šoltésovej 15 v Košiciach; Štvrtok 17.25 Chrám Božej múdrosti vo Svidníku